

A Szlovenszkói Tiszáninneri Ref. Egyházkerület

Vajában, 1922. évi szeptember hó 10—11-ik
napjain tartott — lelkésszenteléssel egybe-
kötött — közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :

RÉZ LÁSZLÓ
EGYHÁZKER. LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

I. FÜZET.

Nyomatott Gömöri Zoltán könyvnyomdájában Rozsnyón

A Szlovenszkói Tiszáninneri Ref. Egyházkerület

1922. évi szeptember hó 10—11. napjain
Vajánban tartott, lelkésszenteléssel egybe-
kötött őszi rendes közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak:

Elnökök: Pálóczi *Czinke István* püspök, *Lukács Géza* főgondnok.

Az abaujtonnai egyházmegyéből: Idrányi Barna esperes, Gönczy Gábor és Lengyel József lelkészi részről.

Az alsózempléni egyházmegyéből: Keresztury József esperes, Szük Ödön gondnok, Horkay Barna, Karászi Benő lelkészi, Szilágyi Bertalan világi részről.

A felsőzempléni egyházmegyéből: Virágh József esperes, Thuránszky Tihamér gondnok, Tudja Mihály, Séra János, Horkay Lajos lelkészi, Szemere Bálint, Verebélyi József világi részről.

A gömöri egyházmegyéből: Buzi Márton esperes, Tornallyay Zoltán gondnok, Simon Mihály, Ablonczy Pál lelkészi részről.

Az ungi egyházmegyéből: Szücs István esperes, dr. báji Patay György gondnok, Magyar Bertalan, dr. Magda Sándor, Tóth Lajos lelkészi, Kovács Dániel világi részről.

Mint egyházkerületi tanácsbírák: Péter Mihály, Oláh Péter, Hutka József, Pósa Lajos lelkészi, dr. Baksay Dezső világi részről.

A rimaszombati főgimnázium részéről: —

Mint tanítóképviselek: Vass Ádám, Rozgonyi István, Vajnay József.

Mint egyházkerületi jegyzők: Réz László lelkészi fő-, Pataky Pál lelkészi al-, Stépán László világi főjegyző.

Mint egyházkerületi ügyész: dr. Kovács László.

I. Közgyűlési ügyek.

Első nap: szeptember 10.

Az egyházkerületi közgyűlés idejéül szabályszerűen kitűzött napnak, szeptember hó 10-ikének délelőtt 10 órájkor a vajáni egyház ékesen és nagy költséggel megújított templomtoronyában megszólalt és templomba hívogatta a harang szava az egyházkerületi közgyűlés tagjait és az ünnepelni összesereglett közönséget. Midőn elhallgatott a harang szava, a lelkész-lakból elindult a Püspök — az egyházkerületi főgondnok és a papi főjegyző kíséretében — a palástos lelkészek élén, a tömeg sorfala között, a megújított és éppen ezért Isten imádása s tisztelete céljaira felavatásra váró templom ajtója elé, ahol eléneklé a gyülekezet a 75. dics. 1. verset. Ez után Isaák Imre lelkész felkérésére megnyitotta Püspök a Szentháromság Isten nevében a templomot.

Bevonult a közönség a templomba és orgona-zengés között elfoglalta helyét és kezdetét vette egy „fenálló” vers eléneklésével az istentisztelet, mely után a gyülekezet „főének”-ül a 37. dics. 1. versét énekelte. Ez után *Czinke István* püspök a szószékre lépett és imádkozott.

A nagy gyülekezet áhitattal figyelt a Püspök imádságos ajkára. A lelkek valósággal szívták magukba a felségesen szép imádságot, mint a szomjas föld a permetező esőt. Majd a „zempléni lelkészek és tanítók énekkara” Russini: Áldások Istene kezdetű szép énekét adta elő. Ennek utolsó akkordjai alatt ment a szószékbe *Isaák Imre* vajáni lelkész, a felszentelendő lelkészek egyike s hirdette az Igét Ján. VIII. 12. alapján. Az Ige hirdetése, a gyülekezet megáldása s az adakozók névsorának felolvasása után a vajáni egyház énekkara Bethoven: Isten dicsősége c. szerzeményét adta elő.

Ennek végeztével Püspök — a papi főjegyző kíséretében — az Ur asztalához lépett, az Ur asztalát pedig körülállta az a 23. ifju lelkész, akik kérték s várták felszenteltetésüket. Püspök a lelkészi hivatás szépségét és felelősségét fejtető beszédet intézett a felszentelendő lelkészekhez.

A felemelő, szép beszéd után Püspök a leteendő esküre vonatkozó kérdéseket intézte az ifju lelkészekhez, kik megadván a kérdésekre a nyilvános feleletet, a főjegyző előmondása mellett letették az esküt, az után az Ur asztala elé helyezett számolýra tizenkettős csoportokban letérdepeltek és a Püspök

s az öt Esperes kézrátételével s a Püspök áldásával felszenteltettek. Az eként felszenteltettek eléneklték a 37. dics. 3-ik versét, melynek elhangzása után a Püspök főpásztori intelmeket intézett hozzájuk, majd könyörgött, áldást mondott s végül az esperesekkel együtt elvégezte a kézfogás szimbólikus szertartását, mire a „zempléni lelkészek és tanítók énekkara” Luther örök szép énekét adta elő. Ezzel véget ért, a gyülekezet mély megatottsága között, a lelkészszentelés egyszerű, de lélekemelő szertartása.

Második nap: szeptember 11.

1. Az örökszép XC. zsoltár első versének eléneklése után *Czinke István* püspök rövid, szép alkalmi vonatkozású imádkozásával vette kezdetét a közgyűlés a vajáni egyház megújított templomában, melyet jelen egyházkerületi közgyűlésünkkel kapcsolatban, a lelkészszenteléssel egybekötött istentisztelet keretében avatott föl Püspök urunk a Szentháromság egy örökkévaló Isten imádsására.

2. Az imádság elhangzása után *Lukács Géza* főgondnok — üdvözölvén egyházkerületi közgyűlésünk megjelent közönségét, s megemlékezvén a vajáni egyház főgondnokának, Bernáth Zoltán földbirtokosnak arról az ötvenéves egyházi köztevékenységéről, melyet az ungi egyházmegye kebelében fejtett ki, mely egyházmegye gondnoki tisztségéről, a megváltozott viszonyok kényszerítő hatása alatt mondott le; megemlékezvén továbbá a a gömöri és ungi egyházmegyék ifju s uj gondnokairól, névszerint Tornallyay Zoltánról és báji Patay Györgyről, akik az egyházkerületi közgyűlés zöld asztalánál most foglalják el, mint gondnokok, először törvényes helyüket és végül megemlékezvén Stépán László nyug. kuriai bíróról, mint az egyházkerület megválasztott vil. főjegyzőjéről, aki buzgó kálvinistaságáról s erős egyházszeretetéről már a multban is sok fényes tanubizonyságot tett — a közgyűlést megnyitja.

3. Réz László lelkészi főjegyző felolvasván a gyűlés hivatalos tagjainak névsorát s megállapítván a jelenlévőket,

egyházkerületi közgyűlés a megjelenteket a jelen gyűlés tartamára igazoltaknak tekinti, — dr. Óváry Pál egyházkerületi tanácsbíró bejelentett s indokolt elmaradását pedig tudomásul veszi.

4. Olvastatott a szavazatbontó bizottság 1922. évi május hó 12-én Rimaszombatban felvett jegyzőkönyve az egyházkerületi világi főjegyzői állásra beérkezett szavazatok felbontásáról.

Egyházkerületi közgyűlés, a szavazatbontó bizottság jelentése alapján, Stépán Lászlót megválasztott egyházkerületi világi főjegyzőnek jelenti ki, megválasztását megerősíti, ki ennek alapján hivatalos esküjét — a lelkészi főjegyző előolvasása mellett — a közgyűlés színe előtt leteszi s helyét a közgyűlés szíves üdvözlése közben, a tanácskozás asztalánál elfoglalja

A szavazatokat nem adott egyházak presbyteriumait — névszerint: az alsózempléni egyházmegyéből a két kövesdit, a felsőzempléni egyházmegyéből a gercselyit, az ungi egyházmegyéből a bezóit, az eszenyit, a mokcsait és a szalókait — felhívja közgyűlés igazolásaiknak 1923 év március hó 1-re a püspöki hivatalhoz leendő betérjesz észére.

5. Lelkészi főjegyző jelenti, hogy Főtiszteletű Püspök ur — az E. T. I. t-c. 67. §. e) pontja értelmében — törvényesen meghirdetett és összehívott közgyűlésünk első napján, azaz szeptember hó 10-én, az egyházkerületi közgyűlés tagjainak és nagy számu közönség jelenlétében, ünnepies szertartás keretében — mely alkalommal Isaák Imre felszentelésre jelentkezett vajáni lelkész hirdette szép készültséggel az Igét — 23 rendes lelkészt szentelt fel; a felszentelt lelkészeknek nevei a következők:

Adorjáni Győző kiséresi-, Bakcsi Gyula csapi-, Berecz Antal csarnahói-, Bodnár Lajos ladamóczi-, Egyed Béla jenkei-, Györke Endre tisztaágteleki-, Isaák Imre vajáni-, Juhász Imre csepelyi-, Kása Ferdinánd csongori-, Király Péter málczai-, Kovács Bertalan rimasimonyii-, Kőműves Sándor bátfai-, Könyves István nagyszeretvai-, G. Nagy Sándor kisgejőczi-, Rozgonyi Sándor örösi-, Szilágyi László migléczi-, Szondi István magyarizségi-, Tóth Lajos runyai-, Varga József kistráti-, Varga Lajos kálosai-, Veress Károly balogiványii-, Virág Béla királyhelmecezi-, Vitkay Bertalan szomostori lelkész.

E megnevezett lelkészek részére felszenteltetésükről oklevél állíttatott s adatott ki.

Egyházkerületi közgyűlés e jelentést örvendetes tudomásul veszi.

6. Elnöklő Püspök felolvassa következő — történeti jelentőségű — jelentését:

Főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlés!

A felkavart indulatok még mindig nem tudtak nyugovóra térni. A gyűlölettől vérbe borult szemek még most se látják tisztán, hogyan gyűjtik saját fejükre a véres felleget, amelyekben újabb viharok rejtőzködnek. Ők nem látják, de én látom ebben az Isten intézkedő kezét, mely így szerez érvényt amaz örök erkölcsi törvénynek, hogy ki miben vétkezett, az által bűnhődik.

Az Isten a mi reménységünk! Nekünk nincs okunk elcsüggedni a balsors alatt sem. Mi kálvinisták vagyunk, a kik azt a diadalmas hitet hordozzuk lelkünkben, hogy

E világnak történeti
Lesznek akaratóból,
Nem a szerencse vezet
Azokat csak vaktából,
Hanem úgy mennek végbe
A földön és az égbe,
A mint szájából kijőnek
Az egy fő gondviselőnek.

A mi kiseded sajkánkat is ő vezeti a szirtek között. Örvény fölött járunk, de el nem merülünk, ha... bizunk rendületlenül és követjük Szent lelke utmutását.

Erre a lélekre hallgatva s az ő szent nevében bizva forgattam én is, a lefolyt év alatt a törekeny sajka evezőjét s most hálát adok az én Istenemnek, hogy ennyire is megsegített, amennyivel most a főtiszteletű közgyűlésnek beszámolhatok.

Más kicsinyelheti, de én tudom, hogy mennyi fáradság és mennyi orcapirulás árán jutottunk ehhez is.

Miniszterek pitvarit tapostuk nem egyszer, éjszakákat virrasztottunk át álmatlan utakon s irtuk a memorandumokat, kedves segítő társaimmal együtt, abban a biztos tudatban, hogy hiába irtuk, hogy holnap előlről kell kezdeni ugyanazt a sisifusi munkát. Mily boldogok azok az őrállók, a kiknek a saját vérökből való, a saját hitőket valló kormány áll a hátok mögött, a mely utjokat nem elgáncsolni, de simára egyengetni igyekezik.

De hálát adok az én Istenemnek azért is, hogy külföldi hittestvéreink szívét is kezdi egyre jobban felénk fordítani. A XV-ik és XVI-ik századbeli drága, rokoni kötelékek és érzelmek kezdenek ismét megelevenedni a valódi református országokban: Schweitzban, Hollandiában, Skó-

czában, sőt most már Amerikában is, amelynek úgy presbytériánus, mint református egyháza kezdi felvenni gondunkat és a szeretet önkéntes adományain kívül, költségvetésileg is igyekszik sorsunkon segíteni.

Ám nemcsak az anyagi segítség, nemcsak a részvétel becses nekünk ebben a testvéri közeledésben. Nagyobb dologról van itt szó, mint egyszerű részvétről, meg alamizsnáról. Laky és Miller, Good és Beach, a hollandusok és a svájczok... micsoda perspektíva. Egy nagy lelki világszövetségnek, egy hatalmas kálvinista aliancenak ígézetes körvonalai bontakoznak ki a közel jövő még mindig vérpárás ködéből.

De önértetünket s önbizalmunkat is kell, hogy emelje ez az egyre nagyobb hullámgyűrűket vető lelkirokonság. S nekem e helyről is kérem kell lelkésztestvéreimet, hogy erre a nagyobb perspektívára is figyeljünk, ne csak a magunk kisebb, ma még elismerem eléggé lenyűgöző környezetére, köznapi viszonyaira. Ne essünk annyira kétségbe és sorsunknak némi könnyítéseért ne adjuk könnyű áldozatul apai szent örökségünket. Egy kicsit emeltebb fővel s több önérettel kell a jövő elébe állanunk, meg-megváltozott helyzetünk okos mérlegelésével, de jogaink és állásunk teljes megbecsülésével. (A lasztóci lelkész így írja pl. a nevét magyar szó végű kérvény alá: Andrej Erdélyi ref. farár)

Azt hiszem, nem vagyok se elfogult, se részrehajló, mikor megállapítom, hogy az itteni magyarságnak a kálvinistaság a legértékesebb, legintelligensebb eleme: tehát övé a nemzetfentartó kötelességek legnehezebb része is. A hogy mi viseljük magunkat, úgy alakul itt a magyarság jövője, a szerint következik be a nagyszerű halál, vagy egy új virradat.

Azért folyvást felvont figyelemmel ügyeljünk a támadó mozdulatokra is, melyekkel bennünket bekeríteni igyekeznek s a legjelentéktelenebb őrszem is azonnal juttassa el paracsnokához a legkisebb aggodalomra okot szolgáltatató észrevételét is.

Meglepetve látom az egyházmegyék jelentéseiből, hogy egyik másik lelkészhez, iskolához olyan rendeletek intézettek, amelyek én hozzám nem mint püspökhöz, de mint rimaszombati lelkészhez sem érkeztek. Hát ki adja ki ezeket a rendeleteket? Vagy itt minden járásnak más kormánya (majd azt mondtam: más basája) van? Azért mi csak maradjunk meg a mi autonómiánk biztos fedezékeiben. Ha onnan kimerészkedünk: senki sem állhat jól a következményekről. Ha a világi hatóságok nem tartják tiszteletben a mi törvényünket, tartsuk legalább mi és tegyünk félre, vagy juttassunk illetékes helyére minden olyan rendeletet, amely nem a saját törvényes egyházi hatóságunk útján érkezik el hozzánk. Talán némelyiket idejében orvosolni is tudjuk, mert nem mindig rosszakarat szüli az ilyesmit, sokszor csak közönséges tájékozatlanság, vagy alkotmányos érzék-hiány.

Egyebekben az államhoz való viszonyunk még mindig bizonytalan.

Több, mint kétévi kísérletezés és memorandumozás után végre engedtünk a kormány óhajának és *saját felelősségünkre* megszerveztük Egyetemes Konventünket, hogy megszervezhessük egyetemes intézményeinket is: nyugdíjintézetünket, lelkész- és tanítóképző iskoláinkat s új törvénykönyvünket. Sajnos, hogy Egyetemes Konventünk még most sem egészen egyetemes, mivel Ruszinszko még mindig hiányzik belőle: reméljük már nem sokáig.

Egyetemes konventünk jegyzőkönyve rövidesen kikerül a sajtó alól s akkor mindenkinek módjában lesz tájékozást szerezni afelől, hogy eddig hogyan teljesítettük kötelességünket? Itt csak annyit említek meg részben való megnyugtatásul, hogy Konventünk sem elégedett meg a jegyzőkönyvi határozatokkal, hanem küldöttséget menesztett Pozsonyba, Prágába, ott két nyelven írott határozatokat és költségvetéseket nyújtott be, az eddigi sérelmeknek orvoslását, az államsegélyeknek pedig a többi felekezetekhez arányított igazságos és méltányos felemelését követelvé. A küldöttség azt az ünnepélyes kijelentést hozta magával, hogy a jövőre nézve ugyanabban az elbánásban fogunk részesülni, mint bármely más egyháza a köztársaságnak. A multa nézve azonban nem ígértek semmit. Csak az év végén tudnak bizonyosat mondani.

A küldöttségjárás eredménye idáig annyi, hogy lelkészeink megkapták a részökre járó összes államsegélyeket, de többi felterjesztésünk, tanító- és lelkészképző intézetünk s általában iskoláink sorsa idáig még ösmeretlen.

Igen, az iskolák, a mi drága veteményes kertjeink. Ezekről nem tudok semmitsem jelenteni. Hozzám nem érkezik semmiféle állami rendelet. Itt teljes ridegségében és törvénytelenességében érvényesül a „Rólunk Nélkülünk” elve. Csak annyit tudok, hogy itt folyik a legöntudatosabb és legkérlehetlenebb harc iskoláink elnemzetietlenése körül s hogy ezért annak sem tudunk igazán örülni, (mert ez is csak taktika), hogy tanítóink az anyagi gondok alól lelkészeinknél jobban mentesítve vannak, lévén az ő állami segítségök majdnem nyolcszorosa a lelkészekének (5—6000 koronával szemben 30.000—40.000 korona). Szerencse, hogy tanítóink még eddig állják esküjüket s követik magyar lelkők parancsolatait.

Az igazi célt azonban, a mely szülője ennek a nagy bőkezűségnek, most már maguk a tanügyi referensek sem titkolják, t. i. ilyen módon akarják megkörnyékezni tanítóinkat és megkerülni autonómiánkat *advakéretlenül* is tetemesen nagyobb díjazást az egyház által nyújtottnál, hogy így iskoláink automaticae az állam ölébe hulljanak.

Pedig sérelmünk e nélkül is volna elég. Akár bokkrétát köthetnék belőlök. Ám a panasz hiábavaló. Ha mégis idejegyzek néhányat, azért teszem, mert ezek dokumentumok a mi elnyomatásunk mellett s mert külföldi jóembereink — ha panaszkodunk — konkrét esetek felsorolását kívánják meg tőlünk. Tehát jegyzőkönyvünkben feltétlenül megörökítendő.

Az alsözempléni egyházmegye panaszolja, hogy a vármegye zsupánja, a törvénytelen ségre hajló elemek pártfogolásával az államra nézve is kívánatos jórend-fenntartását szinte lehetetlenné teszi, (a kiskövesdi párbér behajtását letiltja, a kimutatott hátrálékokból önkényes levonásokat eszközöl; lelkészt és egyháztagokat a polgári közig. hatóság előtti egyezkedésre kényszerít; a perbenyiki lelkészözvegynek, az esperes intézkedése ellenére, a parokhián való lakást továbbra is engedélyezi s így az új lelkészt állása elfoglalásában megakadályozza.

Gömörben a pelsőczy, hubói, alsófalusi tanítók állampolgárságát nem ismerik el, őket állásukból elbocsátottnak jelentik ki, s az egyháznak kötelességévé teszik — az egyházi felsőbb hatóságok tudta nélkül, — az így megürült helyeknek csehslovák állampolgárokkal való betöltését. Olyan erőszak, amely egyenesen a Népszövetség elé való.

Az meg egyenesen törvénybe ütköző és törvényhamisításra biztató rendelet, mely az anyakönyvi kivonatokat, az 1895-ik év előtti időből is, szlovák nyelven kívánja kiállíttatni s a mai anyakönyveket is ilyen nyelven rendeli vezetni. Az anyakönyv államilag hiteles okmánytár, azt tehát csak azon a nyelven lehet másolni is, amelyen az eredeti bejegyzések történtek. A hiteles fordítás a közjegyzők dolga s nem a lelkészeké.

Legkiáltóbb sérelmeink közzé tartozik a szlovák egyházmegye erőszakolása s ezzel kapcsolatban bizonyos Szirny nevű állítólagos lelkésznek a solymosi gyülekezetbe való behurcolkodása.

A Konventnek már beszámoltam erről a dologról, de mert ez az ügy voltaképpen a mi egyházkerületünk belső ügye: itt sem mellőzhetem. Ennek az erőszakosságnak különben egy névleg egyházi, de lényegileg politikai társaság áll a háta megett, mely céltudatosan zavarja a mi vizeinket a mi tótajku hittestvéreink elidegenítése, majd *elcsehesítése* érdekében. S hogy ezt a célt elérje, nem riad vissza a legvehemensebb propagandától sem, sőt a tényhamisítástól és rágalmazástól sem. És érthető előszere-ttel tüzi ki céltáblának az én igénytelen személyemet és magyarságomat. Ez a csehesítő propaganda annyira vakmerő, hogy — hiteles értesülés szerint, — az amerikai tót kálvinistákra, sőt — Kállay zsupán és Simkovic referens bizonyossága szerint, — már a hazai lutheránusokra is kivetette a hálóját.

Mind a kormánynál, mind az amerikai presbiteriánus egyháznál — melyhez Szirny ur mint gondolom, tartozik, mivel nállam Miller new-yorki presb. lelkész ur protegálta, — megtettük előterjesztéseinket az ő haladéktalan eltávolítása iránt, idáig sikertelenül.

A nyár elején Szirny lelkész nálam levélben jelentkezett, Miller utasítására, s kérte a solymosi lelkészi állásba való beerősítését. Felvilágosítottam, hogy a lelkészválasztás megejtése s a megválasztott beerősítése az esperes joga. Tehát oda forduljon. Előbb azonban mutassa be papi ok-

mányait, a solymosi leányegyház meg anyásíttassa magát, kárpótolja az anyaegyház lelkészét, erősítse meg új díjleveleit stb. mert ez annak a módja. Erre Szirny ur az egész nyáron át hallgatott, a napokban azonban újra megsürgette nálam beerősítését, jelezvén egyúttal, hogy okmányait nem tudja bemutatni.

Erre az alábbi levelet intéztem hozzá: 683/922 sz. „Aug. hó 12-én kelt s hozzám intézett soraiból azt látom, hogy sem szlovenszói illetőséggel, sem lelkészi oklevéllel nem rendelkezik. Dr. Good ref. és Dr. Beach presbiteriánus amerikai kiküldött lelkész urakkal folytatott tárgyalásaim során arról is tudomást szereztem, hogy az amerikai presp. egyház részéről sincs megbízatása.

Ennél fogva kérését egyáltalán nem teljesíthetem, sőt felhívom, hogy az illetékes esperes ur rendelkezése és intézkedése elé akadályokat ne gördítsen s helyét az illetékes s oda már régen kirendelt lelkésznek adja át. Erre az eljárásra egyházi törvényeink s az Egyetemes Konvent f. évi május 18-iki határozata (31. jkvi pont), mely a Teljhatalmu Minisztériumhoz beterjesztetett, nem csak feljogosít, de határozottan kötelez.

Biztosítom arról, hogy szlovák anyanyelvű kálvinista hittestvéreim lelkigondozásáról mint a múltban, mindig gondoskodott ref. anyaszentegyházunk, a jövőben még, — ha ugyan lehetséges — fokozottabb mértékben s hittestvéreim teljes megaláztatására óhajt gondoskodni.

Rimaszombat, 1922 aug. 29.”

A szlovák egyházmegyére vonatkozólag be fogjuk terjeszteni a Konvent állásfoglalását: kegyeskedjenek azt — mint ref. egyházunk alapelvein nyugovót, — böics megfontolásuk tárgyává tenni.

Ezzel az ügygel kapcsolatban csak még annyit említek meg, hogy — a mint arról Egyetemes Konventünknek is beszámoltam, — úgy az itteni, mint a külföldi közvélemény felvilágosítására és tájékoztatására Péter Mihály egyházker. tanácsbíró urat felkértem egy röpirat megírására „A szlovák kálvinista kérdésről,“ a ki ennek a megbízatásnak derekasan és egész egyházkerületünket lekötölezően meg is felelt, a miért fogadja e helyen is mindnyájunk hálás köszönetét; fogadja a tövisekért is, melyeket ezzel a művével aratott. Sikerült füzetét lefordítottam szlovák nyelvre, 100 példányban kinyomattam s az összes kormánykörökhöz, valamint külföldi hittestvéreinkhez is eljuttattam; a fordítás és nyomtatás költségeit Miller lelkész ur adományából fedezvén.

Külföldi testvéreinkről levén szó, lehetetlen meg nem emlékezni röviden a julius hávában, Csekey Sándor amsterdami magyar theologus kalauzolásával itt járt holland vendégeinkről s a közreműködésökkel tartott kassai konferenciáról.

Lapunkban bőven ismertette volt ez az értékes összejevetel, én itt csak az alkalmat akarom megragadni arra, hogy elismerésünket tolmácsol

jam mindazoknak, a kik a konferencia közül való önzetlen fáradozásaikkal s szellemi munkájokkal is, szlovenszkói egyházunknak becsületet és meleg szívű barátokat szereztek. Ezek között különösen főjegyzőnknek, Réz Lászlónak s az abaujtonai egyházmegye esperesének és lelkészegyesületi elnökének: idrányi Barnának és Oláh Péternek.

*

De mindez csak külsőtörténet, főtiszt. közgyűlés, a mit eddig vázoltam: forduljunk most már a lelkiek felé. Hiszen ezért élünk.

Hogy egyházunknak milyen a belső élete, a lelke: nehéz megmondani. Az észrevétlenül nő, mint a vetés s a mi megtetszik belőle, az részben elszomorító, részben örvendetes.

A megzavart egyházi élet kezd a maga rendes medrébe visszatérni. A vizek visszahuzódása természetesen itt-ott iszapot és kisebb-nagyobb mocsarakat hogy maga után, de már azok is hezdenek egyenkint kiszikkadni.

A valláserkölcsi élet normális. Sőt az adakozás, az áldozatkészség fokozott mértékben nyilatkozik meg — az *egyházzal* szemben. De nem a lelkészekkel szemben. Pedig a lelkészek és tanítók — az esperesi jelentések szerint — a megnehezedett helyzetben is, anyagi gondokkal küzdve is, híven teljesítik kötelességöket. Szinte szálló igévé lett egyik-másik helyen, mint az ungi esperes ur írja, hogy: „van a papnak földje, éljen meg belőle. Kaszáljon, kapáljon, szántson, vessen, mint mi!”

Felsőzemplén pár egyházában a baptizmus kísért s idáig Abarán 10, Garanyban 6 proselitát szerzett. Ezek beteg lelkek, — mondja a jelentés, — legjobb őket magukra hagyni és semmibe se venni, vagy mint kóranyagot kivetni a gyülekezetből. Ellenkezőleg. A beteget gyógyítani keil s mindent elkövetni, hogy egészségöket újra visszanyerjék. Ha a pap nem tud eredményt elérni, meg kell próbálkozni a presbiterekkel, vagy más ép lelkekkel.

A legszomorítóbb egyházi életünkben két bűnös jelenség. Az egyik az, hogy az a kálvinista ember, az a kálvinista gyülekezet, amelyik a multban egyházi dolgokban sohse fordult panaszával világi hatósághoz, a véréből való vérhez, a saját egyháza tekintélyének megkisebbitésével: most könnyű szívevei árulkodik némely zsupánoknak, hogy igazát kerülő utakon biztosítsa. A másik bűnös jelenség az, hogy idegen, sőt pogány világfelfogást hirdető kommunista lapok utján kötik némelyek a világ nyelvére a saját egyházuk és lelkészük eddig féltve őrzött tisztességét. Olyan mérgezési tünetek ezek, főtiszt. egyházkerület, a melyek minden másnál sürgetőbben dobják tanáskozási asztalunkra az egyházi fegyelem kérdésének radikális és halaszthatatlan rendezését. Zsinati új törvénykönyvünkben nem szabad kimaradni ennek a fegyelmi szakasznak.

A mi örvendetes egyházi életünkben, az — mint már említettem is, — a szokatlanul fellendült buzgóság és *adakozás*. De mintha ez is inkább a látszatért történnék, mintha csupán külsőségekre irányulna: főképen új harangok öntetésére, templomok és tornyok renoválására. Sokan kárhoztatják is népünket érte. Én nem kárhoztatom. Ha jobb szeretném is más irányba terelni ezt a felbuzdulást, így is meg tudom érteni. Harang nélkül néma a falu. Városi embernek a harangszó sokszor alkalmatlan, falusi embernek a reggeli és esti imádsága. A lelkéhez van növe. Minden kálvinista poétánknak, a ki a népből nőtt ki, a falusi torony és harang a legkedvesebb gyermekkori emléke, boldog ifjúságának a visszaidézője. Hogy is mondja Pósa Lajos?

Köteledbe, hej de sokszor
Bele csimpájkodtam
Temetésre, vagy imára
Hogy megharangoztam!
Sok viz lefolyt a Balogon
Öreg már azóta . . .
Tova illant álmainak
Tarka pillangója

Óh mióta nem láttalak,
Messze, messze jártam,
Égbenyuló aranygombos
Tornyokat is láttam.
De a te kis harangodnál
Egy se szólott szebben . . .
Hej százszor is, ezerszer is
Megcsendült szívemben!

Ha harangra, külsőségre áldoznak is, csak áldozzanak, mert ez is azt mutatja, hogy a régi szent parázból — az oltár parázsából — még ott izzik egy kevés a közöny hamva alatt. Ezt a hamvadó szikrát kell nekünk új lángra gyújtani, hogy pusztuljon el e tűzben minden magyar salak s keljen ki belőle ifjai szépségben, az evangéliom tündöklő sisakjában egy ujjászületett, diadalmas kálvinista egyház, mert ennek feltámadásától függ a magyarság feltámadása is.

*

Főtiszteletű közgyűlés! Minden magyar emberért kár, aki kidől sorainkból, akár ideiglenes nyugalomra, akár örök nyugalomra.

Kivált a vezérkarból épp ennek a gyülekezetnek a hive, a vendéglátó ungi egyházmegyének annyai éven át odaadó, példás pontosságú s erős igazságérzetű gondnoka, *Bernáth Zoltán* ur. Bárhova hívta a köz-

bizalom, habozás nélkül odaállott: legyen szabad reménylenünk, hogy tovább is a mienk marad. Rajta kívül fájó szívvel bucsuzott el tőlünk *Becske Bálint* tanítóképviseelőnk és szinte pótolhatatlan dicsekedésünk.

Örökre itt hagyott bennünket a mi kedves emberünk Arday Janka Dániel zsarnói lelkész, az Urnak e megfáradt szolgája éppen akkor, mikor nyugalomba készült. Követte őt két öreg testvére, Id. Szakall István nagyszeretvai és Morvay János kistráti nesztorunk és Hazai Béla perbenyiki lelkészársunk.

Nagy veszteségeink közzé kell feljegyeznünk a bárcai egyház páratlan áldozatkészségű főgondnokának, Bárczay Sándornak elhunytát, a beregi egyházmegye volt tanácsbíráját. Virasszon mindnyájok felett a hálás emlékezet.

De midőn veszteségünket siratom, ugyanakkor hálával fordul szívem a Gondviselő felé, a kinek kegyelme Sionunk elhagyott réseire új öröket állít.

Nagy lelki gyönyörűséggel üdvözlök ma itt, főtiszt. közgyűlés, két új oszlopot egyházkerületünkben: *Tornallyay Zoltánt* és *Patay Györgyöt*. Előbbit a gömöri, utóbbit az ungi em. választotta egyakarattal gondnokává, világi vezérévé. Nem tudom méltóbban kifejezni megválasztásuk felett való örömet s azt a melegséget és boldog várakozást, mit irántok táplálok, mint az Irás szavával: „ti vagytok az én kedves fiaim, a kikben én gyönyörködöm.“ Ad multos annos!

Ad multos annos! Kiáltom az alsózempléni egyházmegye esperesé felé is, aki — mint egyházmegyéje jelenti — most töltötte be lelkészi működésének 25-ik esztendejét s e szép idő alatt „zászlóvivője és első munkása volt minden igaz ügynek.“ Egyházmegyéjével együtt mi is reménységgel tekintünk további zászlóhordozása elé s szívből kívánjuk neki az Isten áldását és segítő kegyelmét.

Főt. Egyházkerületi Közgyűlés!

A sorsunk elég változatos, a számunk is elég kicsiny s eléggé szétvagyunk szórva. Bőségesen gyakorolhatjuk magunkat a béketűrésben, az önmegtagadásban.

De az elcsüggedésre nincs okunk.

A nemzetek értéke és örök élete nem a számuk temérdekségétől függ, de a lelkek termő és teremő erejétől. (Egy magyar hold a Hajdúságban földnek is többet ér, mint a Karsztokon ezer.) Görögország sohasem volt népes, sőt még egységes se, mégis ez volt idáig a földön a legnagyobb nemzet. Mert legnagyobbat alkotott. S a nagy és egységes római birodalom és irodalom is ennél a fénynél gyujtogatta a maga mécsesét. Vergilius a Homér epigonja s Plautus az Arisztófánészé.

A miránk borult sötétségből is két csillag ragyog fel enyészhetetlen

énnyel: Petőfi és Madách. A mithosszá vált költő és a költővé dicsőült bölcs. Egyiknek a lelke úgy gyult ki az égen, mint a Nagy Konstantin keresztje, irás is volt rajta: „ezzel fogtok győzni; ezzel a lélekkel“. A másiké, mint egy tüneményes rányi forrás egyszerre zudul ki a magyar földből egész szépségében, csodálatos gazdagságában. Aztán eltűnt megint, hogy évezredek át láthatatlanul buzogjon tovább mindakettő minden égő szívben, minden vivódó lélekben. Hajtsuk meg mi is e nagyok előtt, születésök százados ünnepén, a magyarság megtépett, de szívünknek annál szentebb Iobogóját.

Ajánlom magamat és jelentésemet a Főtiszt. Egyházkerület kegyes jóindulatába.

Rimaszombat, 1922. szeptember 1.

Czinke István
püspök.

Egyházkerületi közgyűlés a Püspök gondosan összeállított jelentését s az abban foglalt intézkedéseket jóváhagyólag tudomásul veszi s azt egész terjedelmében jegyzőkönyvbe iktatni rendeli; úgy ennek gondos és szép, de fáradságos összeállításáért, mint egyházkerületünk s annak egyházai érdekében kifejtett, valóban áldozatos ténykedéseier, sok testi és lelki fáradozásaiért, meleg és hálás köszönetének ad kifejezést s azt jegyzőkönyvében is megörökíti.

7. Elnöklő püspök beterjeszti határozati javaslatait.

Egyházkerületi közgyűlés a határozati javaslatokat egyhangulag elfogadja, azokat határozati erőre emeli és ennek megfelelőleg:

a) Ruzsiák János egyházkerületi felügyelő elhunyt alkalmából a szlovénországi keleti egyházkerületnek a püspökünk által tolmácsoltt részvétet, a maga részéről is megújítja s ezt jegyzőkönyvi kivonatban a testvéregyházkerületnek tudomására hozza.

b) A két halhatatlan magyar lángésznek, Petőfi-nek és Madáchnak százados születési évfordulóját a maga részéről is méltó megemlékezés tárgyává kívánja tenni s e célból elrendeli, hogy a lelkészek és tanítók a jövő tél folyamán, két nagy költőnkéről a népnek és az iskolás növendékeknek szavatokkal és énekkarok szerezésével összekötött előadást tartsanak.

c) Egyházkerületünk felhívja az Egyetemes Konventet, hogy egyetemes egyházunkat jelentse be rendes tagul a presbiteri világszövetség keleti osztályába, továbbá szervezze újra a külügyi bizottságot, a melybe új tagul egyházkerületünk részéről Patay György ungi em. gondnokot ajánljuk; végül bizza meg Csekey Sándor amsterdami theológus ifjút érdekeinknek Hollandiában való képviselésével s hatalmazza fel arra, hogy ott részünkre barátokat szerezzen s esetleg adományokat is gyűjthessen.

d) A lelkészi nyugdíj-ügyek kezelésére még a jelen ülés folyamán nyugdíjintézeti ügyvivőül megválasztja Idrányi Barna abaujtonnai esperest s részére évi 1000 korona tiszteletdíjat állapít meg.

e) Ajánlja a zsinattartásnak 1923. évi május havára való halasztását. És pedig azért, mert zsinattartásra idáig se engedély, se költség nem érkezett. De tekintettel kíván lenni a ruszinszkói egyházkerület megindult szervezkedésére és a zsinatban való részvételére is, valamint kénytelen a kormánynek is időt engedni törvényjavaslataink előzetes átnézésére és észrevételeinek megtételére (idő és költségkimelés szempontjából), a mi a Konvent által megállapított határidőig, október 8-ig már meg nem történhetik. És ajánlja az elhalasztást kiváltképen azért, mert mulhatatlan törvényhozási intézkedést és megnyugtatást kíván ez a három égető kérdésünk: az egyházi adózás, az egyházi fegyelmezés és a lelkészválasztás kérdése, a melyek mind nyugodt, el nem sietett és alapos előkészítést kívánnak. E határozatot hozzájárulás céljából megküldi a szlovenszkói dunán-inneni ref. egyházkerület Püspöki hivatalának, másrésztől — mivel Ruszinszkó területén levő ref. egyházak még nem szervezkedtek, illetve alakultak egyházkerületté — a beregi és máramarosugocsi egyházmegyék esperesi hivatalainak, illetve egyházkerületté alakulás esetén a Püspöki hivatalnak.

f) A püspöki hivatal mellé titkárságot szervez s miután önálló titkárság létesítésére elegendő anyagi erővel nem rendelkezik: azt, a dunamelléki egyházkerület példájára, összeköti a rimaszombati főgimnázium vallásstanári állásával. E végből megbizza püs-

pökét és főgondnokát, hogy erre nézve a főgimn. igazgatótanácsával megegyezést létesítsenek.

Maga részéről a titkár járandóságát 10,000 kor. fizetésben és 2000 kor. lakásdíjban állapítja meg, a mihez hozzájárul a konventi iroda vezetéseért megállapított 4000 kor.; a mi összesen 16,000 korona.

Együttal megállapítja a közgyűlés, hogy a titkár, mint felszentelt lelkész, időnként köteles lelkészi funkciókat is végezni s a püspököt szükség esetén a lelkészi teendőiben is helyettesíteni.

8. Vass Ádám egyházkerületi tanítóképviselő — hivatkozva a tanügyi kormánynek a tanítási időre vonatkozólag tett intézkedéseire — kéri az egyházkerületi közgyűlést, hogy *gyűléseinek idejét* oly időre méltóztassék mindenkor kitűzni, hogy azon való megjelenésben akadályozva senki ne legyen.

Egyházkerületi közgyűlés e kéréssel összefüggésben újlag kimondja, hogy — anennyiben rendkívül vagy sürgős okok szükségessé nem teszik — a jövőben évenként csak egyszer tart közgyűlést, még pedig mindenkor július hó első felében.

9. Lelkészi főjegyző jelenti, hogy az 1921. évben megválasztott egyházkerületi tanácsbírók közül hárman, még *hivatali esküt* nem tettek, mivel az 1921. évi őszi közgyűlésen jelen nem *lehettek*; e három tanácsbíró: Péter Mihály, Oláh Péter, Hutka József.

A megnevezett három tanácsbíró, a törvényben előírt hivatali esküt a közgyűlés színe előtt leteszi.

10. Olvastatott *Bernáth Zoltán* vajáni földbirtokos, volt ungi egyhm. gondnok — Vajánban, 1922. évi május hó 7-én kelt — levele, melyben jelenti: hogy a megváltozott viszonyok kényszerítő hatása alatt összes egyházi tiszteletbeli állásairól, így zsinati rendes képviselői állásáról és konventi világi póttagságáról lemond;

Becske Bálint jánosii tanító 1922. évi augusztus hó 10-én kelt levele, melyben egyházkerületi és zsinati tanítói rendes képviselői állásáról lemond;

Molnár József dr volt rimaszombati ügyvéd, megválasz-

tott egyházker. világi aljegyző 1922. évi február hó 22-én kelt levele, melyben állandó lakhelyének Magyarországra leendő áttétele következtében egyházker. vil. aljegyzői állásáról leköszön; mind hárman hálás és meleg köszönetüket nyilvánítják egyházkerületünk azon egyházainak bizalmukért, amelyek őket bizalmukkal megajándékozták.

Egyidejűleg jelenti lelkészi főjegyző a gömöri egyházmegye jegyzőkönyvi jelentése alapján, hogy Tornallyay Zoltán egyh. ker. vil. tanácsbíró megválasztott egyházmegyei gondnokká s hivatalába be is iktatott: ennél fogva egy egyházkerületi vil. tanácsbírói állás is megüresedett.

Egyházkerületi közgyűlés míg egyfelől sajnálkozással hallotta *Bernáth Zoltán, Becske Bálint, és Molnár József dr* uraknak lemondását a egyházkerületünk kebelében, illetve részéről viselt állásaikról, mert Bernáth Zoltán és Becske Bálint régi, kipróbált hűségű, Molnár József dr pedig reményekre jogosító munkásai voltak mindezekig anyaszentegyházunknak: azonban mégis irántuk való tisztelettel, sajnálattal veszi tudomásul lemondásukat; addig másfelől azt, hogy Tornallyay Zoltán újabb bizalmát nyerte meg a gömöri egyházmegyének szélesebb munkamezőre, örömmel veszi tudomásul s üdvözli őt egyházmegyei gondnoki állásában.

Egyidejűleg tehát elrendeli az eként megüresedett egy egyházkerületi vil. tanácsbírói-, egy zsinati rendes vil. képviselői-, egy egyházker. tanítóképviselői-, egy zsinati rendes tanítóképviselői állásra a szavazást úgy, hogy a szavazatok január hó 21-ig a püspöki hivatalba beérkezzenek, a szavazatok felbontásával az egyházkerületi elnökség vezetése alatt az állandó szavazat-bontó bizottság bizatik meg — azzal a joggal, hogy amennyiben valamely állásra törvényes többséget senki nem nyerne, új szavazást rendeljen el.

Konventi vil. póttaggá pedig — mivel ez a választás az egyházkerületi közgyűlés jogkörébe tartozik — megválasztja dr báji Patay György ungi egyházmegyei gondnokot.

11. Olvastattak a homonnai, vámoslucskai, nagyráskai és kiskövesdi *presbiteriumok igazoló jelentései* az 1921. évi ok-

óber hó 30-iki egyházkerületi közgyűlés 6. számú határozatában foglalt felhívásra.

Egyházkerületi közgyűlés a homonnai, vámoslucskai, nagyráskai és kiskövesdi *presbiteriumok* igazoló jelentéseit tudomásul veszi.

12. Olvastattak a gálóczi, homonnai, minaji, nagygejőczi, szalócai, ungvári, és vámoslucskai *presbiteriumok igazoló jelentései* az 1921. évi október hó 30-iki egyházkerületi közgyűlés 10. számú határozatában foglalt felhívásra. Nem küldtek jelentést e felhívásra a kisgejőczi, a palágyi és a nemesmartonfalvi *presbiteriumok*.

Egyházkerületi közgyűlés a beküldött igazoló jelentéseket tudomásul veszi. A feleletet nem adott egyházak lelkészeit pedig mulasztásaikért egyenkint 20 kor. rendbüntetésnek az egyházkerületi pénztárba e határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül való befizetésére kötelezi.

13. Olvastattott Réz László lelkészi főjegyzőnek az 1921. évi őszi egyházkerületi közgyűlés megbízása alapján — a *Szlovenszkói Tiszáninneri Református Egyházkerület vallásoktatási és kántori szolgálatra képesítő bizottságának működéséről* — készített *Szabályrendelet-tervezete*; és ezzel összefüggőleg Idrányi Barna, Gönczy Gábor és Vass Ádám bizottsági tagoknak e Szabályrendelet megbirálásáról szóló jelentése.

Egyházkerületi közgyűlés — a bírálók jelentése alapján — a Szabályrendeletet, a bírálók jelentésében foglalt betoldásokkal együtt — kivéve a Szabályrendelet 4. §-ába javasolt betoldást — megerősíti s a Szabályrendelet alkalmazását elrendeli, Réz Lászlónak pedig annak megkészítéseért elismerését és köszönetét fejezi ki. A szabályrendelet a következő:

Szabályrendelet a Szlovenszkói Tiszáninneri Református Egyházkerület vallásoktatási és kántori szolgálatra képesítő vizsgáló bizottságának működéséről.

Általános határozatok.

1. §. A Szlovenszkói Tiszáninneri Református Egyházkerület közgyűlése (1921. évi június 14.), a szükség kényszerítő hatása alatt, felhatal-

mazza a fenhatósága alá tartozó — elemi népiskolákat fentartó — egyházakat, hogy elemi népiskoláikba vallástanítókul, gyülekezeteikbe kántorokul (organista kántor, organista-kántor-tanító) *ideiglenesen* oly férfi vagy nőtanítókat is alkalmazhassanak, akik református vallásoktatásra és kántori teendők végzésére képesítéssel nem bírnak, vagy ág. hitv. ev. vallásuk.

2. §. Az 1. §-ban megjelölt férfi és nőtanítók csak akkor véglegesíthetők, mikor mind tanítói oklevelüket, mind vallástanításra és kántori szolgálatra képesítő bizonyítványukat megszerezték.

3. §. A vallásoktatási és kántori szolgálat képesítésére a Szlovenszkói Tiszáninnyi Református Egyházkerület bizottságot alakít és ennek működését a következő Szabályrendeletben állapítja meg. (E. T. I. t-c. 7. §.)

I. FEJEZET.

A bizottság szervezete.

4. §. A bizottság neve: *Református Vallástanító és Kántor-képesítő Bizottság*. Pecsétnyomóján (bélyegző) is e címet használja.

5. §. A bizottság egy lelkeszjellegű elnökből, egy lelkeszi- és egy kántor-tanítói tagból áll, kiket az Egyházkerület közgyűlése választ 6 (hat) évre. Időközi választás a ciklus végéig szól.

6. §. A bizottságnak az elnök által megnevezendő egyik tagja a bizottság működéséről jegyzőkönyvet vezet s aláírják elnök és a tagok. A jegyzőkönyvek két példányban állítandók ki. Egyik példány bekötött könyvbe, a másik példány külön ivre jegyzendő, mely utubbiak az elnöki jelentéshez mellékelendők.

7. §. Az elnök a bizottság működéséről évenként egyszer az Egyházkerület rendes közgyűlésének írásbeli jelentést tesz.

8. §. A képesítő vizsgák idejét és helyét, a szükséghez képest, az elnök szabadon állapítja meg, illetve tüzi ki, mely ellen felszólalásnak vagy felelkezésnek nincs helye.

9. §. A bizottság működéseért ténylegesen kiadott utiköltség megtérítésére és napidijra igényt tarthat, melyekre fedezetül szolgálnak a vizsgadíjak; s amennyiben azok nem fedeznék a költségeket, pótolja az egyházkerület pénztára. A vizsgadíjat az egyházkerületi közgyűlés állapítja meg időről-időre a viszonyoknak megfelelőleg.

II. FEJEZET.

A bizottság működése.

10. §. A bizottság működése kizárólag a vallásoktatási és kántori szolgálatra képesítő vizsgák előkészítésére és lefolytatására, sikeres vizsgatétel esetén bizonyítvány kiállítására terjed ki.

11. Képesítő vizsgára jelentkezhetnek az elnöknel személyesen vagy

levélileg azok a református vagy ev. vallásu okleveles tanítók vagy tanító-nők, akik református vallásoktatási és kántori képesítéssel nem bírnak és református egyházunkban kívánnak, mint vallástanítók és organista-kántorok, vagy organista-kántor-tanítók, szolgálni.

12. §. A képesítő vizsgára jelentkező kérvényéhez csatolni tartozik:

a) Születési anyakönyvi kivonatot;

b) tanítói oklevelet;

c) esperesi igazolványt a személyazonosságról s arról, hogy mely egyházközségben működik vagy van kilátása működhetni;

d) 50 korona vizsgadíjat.

13. §. Elnök — a kérvényhez csatolt okmányok alapján — megállapítja a vizsga terminusát, mely a jelentkezéstől számítva 60 napnál rövidebb időre ki nem tűzhető.

14. §. A vizsga kitűzött idejére a vizsgázni akaró megjelenni tartozik az elnök által megjelölt helyen; mert ha — előleges bejelentés és annak az elnök által való tudomásvétel nélkül — a vizsgáról elmarad, új kérvényezésnek és a vizsgadíj újból való lefizetésének van helye.

15. §. A képesítő vizsga szóbeli. A vizsgázóhoz a bizottság tagjai intéznek kérdéseket, lehetőleg úgy, hogy a vallástanítási ismeret-csoportból a lelkeszi tag, az organista-kántori ismeret-csoportból a tanítói tag, a szertartás és szervezeti ismeret-csoportból pedig vegyesen. Az elnöknek joga van szabad tetszése szerint kérdést intézni.

16. §. A vizsgáról jegyzőkönyv veendő fel. Sikeres vizsgatétel esetén a vizsgázott részére következő szövegű bizonyítvány állítandó ki:

Az olvasónak kegyelem és békeség az Istentől, mi Atyánktól és az Úr Jézus Krisztustól!

..... tanító ur, ki vallásu, a *Szlovenszkói Tiszáninnyi Református Egyházkerület vallásoktatási és kántori szolgálatra képesítő bizottsága* előtt református vallásoktatásra és kántori szolgálatra vonatkozó készségéről s képességéről *sikerrel* vizsgatett és ennél fogva *református vallásoktatásra és organista-kántori szolgálatra képesítettnek minősítettetett*, melyről bizonyításul jelen levelünket kiállítottuk és aláírtuk.

Kelt 19..... évi hó n.

.....
a bizottság elnöke.

.....
a bizottság tagja.

.....
a bizottság tagja.

Elnök vizsgatevőkről anyakönyvet vezet s abba a vizsgázó nevét, születését és lakhelyét, vallását, végzett tanulmányait és a letett képesítő vizsga eredményét (kiváló sikerrel, sikerrel) bevezeti.

17. §. A vizsga nem sikerülte esetén a vizsgázó kívánságára új határidő állapítandó meg; vizsgadíj újólág befizetendő; okmányok nem szükségesek.

III. FEJEZET.

A képesítő vizsga tárgyai.

18. §. A képesítő vizsga tárgyai három ismeret-csoportot alkotnak.

I. csoport: Vallásoktatási;

II. csoport: Orgonista-kántori;

III. csoport: Szertartási; egyház- és iskolaszervezeti.

19. §. Az I. csoport ismeret-anyaga: az elemi népiskolai vallástanítás összes anyaga, melyet a Szlovenszkói Tiszáninneri Ref. Egyházkerület állapít meg időről-időre; a vallásoktatás módszertanának alapelvei.

A II. csoport ismeret-anyaga: a gyakrabban használt zsoltárok, fennálló- és dicséret-énekek dallamainak előadása; ez énekek közül legalább egy-egy hétköznap reggeli, esteli, vasárnap délelőtti, délutáni, újévi, virágvasárnapi, nagypénteki, husvéti, áldozó csütörtöki, pünkösdi ének 2—3 versének könyv nélkül való tudása; énekeskönyvünk szerkezete.

A használtabb zsoltárok és dicséretetek orgonán való kíséréte; az orgona szerkezetének ismerete.

A III. csoport ismeret anyaga: a református istantiszteleti szertartások és azok rendje: az orgonista-kántor öltözetére, magaviseletére vonatkozó egyházalkotmányi rendelkezések (E. T. I. t. c. 131—135. §§.): egyházi törvényünknek az egyházközségek, presbitériumok, edyházmegyék és egyházkerületekre vonatkozó rendelkezései (E. T. I. t. c. 10—68. §§.): a Tiszáninneri Egyházkerület Népiskolai Szabályrendelete.

20. §. A képesítő vizsga, nem sikerülése esetén, még kétszer ismételtethető.

Függelék.

A képsítő vizsga tárgyaihoz a következő *ségédkönyvek* használhatók:

a) A vallásoktatási csoporthoz: A Tiszáninneri Ref. Egyházkerület mindenkorai vallásoktatási tanterve (Lásd az egyházkerület Szabályrendeletek gyűjteményét. Megtalálható minden lelkészi hivatalban). Az egyházkerület elemi népiskoláiban használt vallásoktatási kézikönyvek. Réz László: Vezérkönyv az elemi népiskola református vallásoktatásához az I—II. osztályban. (Kiadja a Sárospataki Irod. Kör.) Dr Kiss Áron: A protestáns népiskolai vallástanítás módszertana (Budapest. Kókai Lajos kiadása.)

b) Az orgonista-kántori csoporthoz: A Szotyori Nagy vagy Szügyi vagy Hodossy-féle orgona könyvek. Énekeskönyv.

c) A harmadik csoporthoz: Egyházi törvénykönyv. Idézett Szabályrendelet gyűjtemény vagy Kultusz és Szervezet. Irta: H. Kiss Kálmán. Csiky Lajos: Egyházszertertástan. (füzet. Debreceni főiskolai könyvtraktár.)

14. Olvastatott a Szlovenszkói Tiszáninneri Református Egyházkerület vallásoktatási és kántori szolgálatra képesítő *vizsgáló bizottságának* 1922. évi augusztus hó 9-én Kassán tartott működéséről szóló *jelentése*, mely szerint vizsgálatra jelentkezett és állott tíz tanító, illetve kántor, névszerint: ifj. Marossy Mihály, Petróczy Pál, Kiss Jenő, Ónody Géza, Árvay András, Ölschläger Engelbert, Ölschläger Imre, Böszörményi Dezső és Pollner András Géza, akik mindnyájan sikeresen vizsgáztak és részükre kiállított a bizonyítvány.

Egyházkerületi közgyűlés a jelentést azzal veszi tudomásul, hogy — mivel Marossy Mihály Szabályrendelet-ellenesen és tévesen bocsátott vizsgálatra, nem lévén tanítói oklevele és vizsgázhatási joga — vizsgája semmisnek tekintetik s kiadott bizonyítványa is megsemmisítettik.

15. Elnökség indványozza, hogy a *biróság a tárgyalásra váró ügyeket* a közgyűlés berekesztése után *azonnal vegye tárgyalás alá*; a közgyűlés az indítványt helyeselve,

elnökség a birósági ülés megnyitását az indítvány értelmében állapítja meg s a biróság tagjait a birósági ülésre meghívja.

16. Olvastatott a Szlovenszkói Református Egyház Egyetemes Konventjének 1922. évi május hó 17-ik napján tartott gyűlése 22. számú határozata a *szlovák kálvinista kérdés* rendezése tárgyában.

Egyházkerületi közgyűlés a szlovák kálvinista kérdésnek — az egyetemes konvent 22. számú határozatában foglalt rendezési módját, nevezetesen az érdekelt felsőzempléni és ungi egyházmegyék által alakítandó bizottságok alakításának elrendelését s azoknak eljárását, ez idő szerint még nem látja idő- és célszerűnek: ennél fogva kéri egyetemes konventet, méltóztassék ez itt jelzett 22/1922. számú határozatát felfüggeszteni s megengedni, hogy egyházkerületi közgyűlésünk e tárgyban alkalmas időben rendelkezék s esetleg tehessen az Egyetemes Konventnek előterjesztést.

17. Péter Mihály gálszécsi lelkész előterjeszti, hogy a *szlovák nyelvű énekes könyv* elfogyott s ennek, valamint szlovák nyelvű *vallásoktatási kézikönyvnek*, úgy a szlovák ajku református nép, mint lelkészei nagy hiányát érzik és megfelelő szlovák nyelvű énekes könyvről s vallásoktatási kézikönyvről egyházkerületünknek kiváló érdeke és történeti alapon nyugvó kötelessége is gondoskodni.

Egyházkerületi közgyűlés — azon reformátori elv alapján, hogy mindenki anyanyelvén tisztelje Istent s anyanyelvén tanulja a vallás igazságait — maga is elevenen érzi szükségét annak, hogy gondoskodnia kell egyházkerületünknek szlovák kálvinista népünk énekes könyvéről, melyben megfelelő imádságok is vannak és szlovák kálvinista iskolás növendékeink vallásoktatási kézikönyvéről: éppen ezért elhatározza, hogy a Császár-féle szlovák nyelvű énekeskönyvet és a Pálóczi Czinke István: A mi hitünk és életünk című vallástevő kátéját, lefordíttatván szlovák nyelvre, kiadja; e eélből Harka József elnöklete alatt Szakal István és Péter Mihály lelkészeket kiküldi és megbizsa azzal, hogy a Császár-féle szlovák énekeskönyvet nézzék át s állapítsák meg, hogy ennek mely énekeit nem használja a nép, továbbá gondoskodjanak arról, hogy a Pálóczi Czinke István előbb jelzett kátéja lefordíttassék szlovák nyelvre s e megbízatásukról terjesszenek közgyűlésünk elé jelentést.

A szlovák ajku gyülekezetekben szolgáló lelkészeket pedig felhivja közgyűlésünk, hogy írják össze községükben névszerint, hogy gyülekezetükben hány példány énekes könyvre és kátéra van szükség és az összeírás eredményét terjesszék be a püspöki hivatalba.

18. Egyházkerületi pénztárnok jelenti, hogy a *tűzkár elleni biztosítási díjak* után a szerződésben biztosított $\frac{1}{10}$ -ből még semmi sem folyt be az egyházkerületi pénztárba. Erre vonatkozólag Idrányi Barna abaujtornai esperes, mint aki a tűzkár elleni biztosítás ügyével foglalkozott, jelenti, hogy a Continentál ügynökségének értesítése szerint némely egyházmegyéből még 1921. évre sem folytak be teljesen a biztosítási díjak s a Continentál pedig a 30% jutalékot csak a teljes összeg bevételezése után hajlandó az egyházkerületi pénztár részére kiadni

Egyházkerületi közgyűlés utasítja az espereseket, hogy úgy az 1921., mint az 1922. évekre szóló tűzbiztosítási díjaknak rövid záros határidőn belül leendő befizetéséről felelőség mellett gondoskodjanak.

19. Lelkeszi főjegyző — tekintettel egyfelől arra, hogy katonai kötelezettségeiknek eleget tevő ifjaink, elkerülvén a nevelő hatású szülei háztól, huzamosabb ideig nélkülözni kénytelenek az egyház gondviselő munkáját is, — tekintettel másfelől arra, hogy értesülése szerint a keresztyén felekezetek közül a róm. kath. és az aj. hitv. ev. felekezetek részéről történik gondoskodás a *katonák lelkigondozásáról* s tudomása szerint vannak az említett felekezeteknek tényleges katonai lelkészeik, a lélekszám arányának megfelelően, a cseh-szlovák hadseregben s így a mi hitvallásunkon levő katona-ifjak vagy nem részesülnek, nem lévén részünkről katonai lelkészek, lelkigondozásban, vagy ha talán igen, idegenek s így illetéktelenek által: ezen okoknál fogva az egyházkerületi közgyűlés figyelmébe ajánlja katonakötelezettségüknek eleget tevő ifjaink lelki gondozásának ügyét.

Egyházkerületi közgyűlés hitvallásunkon levő katona-ifjaink lelkigondozásának ügyét a maga részéről is fontos, rendezésre váró ügynek tekinti s éppen ezért elhatározza, hogy felkéri az Egyetemes Konventet, hogy a katonák lelkigondozásának ügyét s ezzel kapcsolatban a katonai tényleges lelkészek ügyét méltóztassék tanulmánya tárgyává tenni és a kormánnyal leendő tárgyalás után a felekezetek közti viszonyosság és egyenlőség elvének megfelelően rendezni méltóztassék.

20. A *második lelkészképesítő bizottság* beterjeszti az 1922. évi szeptember hó 5-én Rimaszombatban tartott vizsgálatról szóló következő *jegyzőkönyvi* jelentését:

Jegyzőkönyv

a Szlovenszkói Tiszáninneri Református Egyházkerület második lelkészképesítő bizottságának Rimaszombatban, 1922. évi szeptember hó 5-én tartott vizsgálatáról.

Jelen voltak: *Czinke István* püspök és *Lukács Géza* főgondnok

elnöklete alatt: Buzi Márton, Simon Mihály, dr Baksay Dezső, Sütheő István, Réz László, ez utóbbi ugy is, mint a bizottság előadója s jegyzője.

1. Előadó jelenti, hogy a második lelkészképesítő vizsgálatra a kitűzött és a hivatalos lapban közhírré tett határidőre 4 (négy) segédlelkész jelentkezett, névszerint: Böszörményi Gyula vajáni-, Gencsy Béla mokcsakerészi-, Koncsol János alsólánci- és Konkoly István János rimaszombati segédlelkészek; határidőn túl jelentkezett Püspök urnál két segédlelkész, névszerint Kiss István és Süteő Kálmán beregszászi segédlelkészek, kérvén a kitűzött határidőben vizsgálatra bocsáttatásukat, mely kérésüket Püspök ur teljesítette.

E megnevezett segédlelkészek mind a házi, mind a zárhelyi dolgozataikat beadták és ezeket a dolgozatokat az előadó s részben a püspök ur átnézték, megbirálták s a szóbeli vizsgálat alapjául valamennyit elfogadhatónak minősítették.

Bizottság az előadói jelentés alapján kimondja, hogy a jelentkezett 6 (hat) segédlelkészt vizsgálatra bocsátja, s amennyiben a törvényes két évi segédlelkészi szolgálatot, illetve — az 1917. évi Egyetemes Konvent 50. számú határozatában foglalt engedményre jogosult valamelyik vizsgázó — az egyéves segédlelkészi szolgálatot a jelen vizsgálatra bocsátottak közül valamely segédlelkész teljesen nem igazolta, a hiányzó igazolvány beadása után nyerheti meg bizonyítványát.

2. A hat segédlelkész szóbeli vizsgálatának eredménye a következő:

Böszörményi Gyula — képesített. Gencsy Béla — jól képesített. Koncsol János — jelesen képesített. Konkoly István — jelesen képesített. Kiss István — nem képesített. Süteő Kálmán — képesített.

3. Az eredmény az egyeseknek külön-külön kihirdettetvén s lelkészi bizonyítványok könyvébe bejegyeztetvén, elnökség a vizsgálatot befejezettek nyilvánítja.

<i>Czinke István</i>	<i>Réz László</i>	<i>Lukács Géza</i>
püspök, egyh. elnök.	egyker. főjegyző, előadó s jzö.	főgondnok, vil. elnök.

Egyházkerületi közgyűlés a jelentést tudomásul veszi.

21. Komjáthy Cábor ungvári lelkész s ungi egyházmegyei tanácsbíró — 1922. évi január hó 13-án kelt iratában — *megfelelbezi egyházkerületünk 1921. évi október hó 30—31-iki*

közgyűlésünk 22-ik számú határozatát, mely szerint „az ungi egyházmegyének a Ruszinszkó területére eső, illetve számított tizenkét egyháznak az ungi egyházmegyétől való elszakadására és külön egyházmegyévé való alakulására vonatkozó határozatát az E. T. I. t-c. 49. és 60. §-ai alapján nem hagyja jóvá.“

Egyházkerületi közgyűlés a Ruszinszkó területére eső, illetve számított tizenkét egyháznak az ungi egyházmegyétől s ezzel a tiszáninneri egyházkerület kebeléből való kiválási, illetve elszakadási szándékát s törekvését ez idő szerint nem látja indokoltnak; mert azok az okok, melyeket Komjáthy Gábor felebbezésében újból elősorol, nem teszik elkerülhetlenné a külön egyházmegyévé való alakulást, mert:

a) a felebbezési iratban kiemelt az a körülmény, hogy hány egyház — 1, 8 vagy 12 — határozta el a külön egyházmegyévé való alakulást, a szóban levő kérdésnél nem lényeges;

b) az sem döntő fontossága, hogy az ungi egyházmegye közgyűlése fájdalmas vagy örömteljes érzéssel egyezett-e bele az elszakadásba;

c) az egyházkerületre nem lehetett s nem is volt befolyással a jelen kérdésben a felebbezési irat azon kiemelt része sem, hogy az alsözempléni egyházmegyének hány egyháza van, amennyiben az alsözempléni egyházmegye kebelébe tartozó egyháznak egyházmegyévé történt alakulása és az ungi egyházmegye kebelébe tartozó egyháznak az ungi egyházmegye kebeléből való kiválása és külön egyházmegyévé való alakulása között nagy különbség van;

d) a Ruszinszkó területén levő két egyházmegye álláspontja sem lehet — a jelen esetben — egyházkerületünkre hatással s azok állásfoglalását törvénykönyvünk sem írja elő s egyházkerületünk azért is nem hallgatta meg a felebbezési iratban hivatkozott beregi és máramaros-ugocsi egyházmegyék álláspontját;

e) Cseh-szlovákia alaptörvényére való hivatkozás sem lehet egyházkerületünk határozatára elhatározó, mert a Ruszinszkó területén levő többi felekezetek egyházai is egy egyházi főhatóság alá tartoznak a Szlovenszkó területén levő egyházakkal, illetve a többi

felekezetek régi jog-viszonya is fennáll ma is, pl. a Ruszinszkó területén élő ág. hitv. evangélikusok a szlovenszkói keleti ág. hitv. ev. egyházkerülethez tartoznak, — a róm. katolikusok régi egyházmegyei főhatóságokhoz tartoznak, — a gör. katolikusok egyházjogi viszonyai sem változtak meg mindezekig;

f) az sem erősíti a felebbező álláspontját, hogy a sérelmek és hiányok ellen nem védi meg szlovenszkói egyházi főhatóságunk a Ruszinszkó területén levő egyházainkat, — mert amily védelmet és segítséget egyházkerületünk vagy annak püspöke s elnöksége tud biztosítani a Szlovenszkó területéhez tartozó egyházainknak, ugyanazt tudja biztosítani a Ruszinszkó területéhez tartozó egyházaknak is, az *egyházi* autonómia nem lehetvén kétféle mértékű egy államban, — sérelmeink is ugyanazok mindkét állam-terület-részekén:

mindezeknél fogva fentartja egyházkerületünk korábbi határozatát, amelyet megerősített az Egyetemes Konvent is, mert az egyházaknak, az ungi egyházmegyének és egyházkerületünknek fontos anyagi és egyháztársadalmi érdeke, hogy a régi egység és egyházjogi viszony fennmaradjon. Ha Ruszinszkó határai meg lesznek állapítva és ha a viszonyok úgy fejlődnek, hogy a régi egyházjogi viszony fenn nem tartható az egyházközségek jogi, erkölcsi vagy anyagi kára nélkül: akkor lesz ideje a különválás és új egyházmegyévé alakulásnak és az azzal együtt járó kérdések elintézésének.

22. Nagy Sándor kisdobronyi lelkész, Püspök urhoz intézett hivatalos levelében előterjeszti, hogy a Ruszinszkó területén levő, illetve az oda számított, de a Tiszáninnyi egyházkerület ungi egyházmegyéje kebelébe tartozó 12 egyház, névszerint a csongori, nagydobronyi, kisdobronyi, tiszáágteleki, eszenyi, szalócai tiszáásványi, nagygejőci, korláthelmeci, ungvári, minaji, kisgejőci, jogi védelmi szempontból bizonytalanságban él; sehol, semmiben, semmiféle egyházi vagy politikai védelemben nem részesül. Míg Szlovenszkóban a zsupán esetleg be is hajtja a papi fizetéseket, addig Ruszinszkóban senki nem ad pártfogást: Főt. Püspök urtól kér ezirányban megfelelő kezdeményezést, illetve intézkedést.

Egyházkerületi közgyűlés tudomására adja Nagy Sándor kisdobronyi lelkésznek s általa az iratában jelzett 12 egyháznak, hogy a megnevezett egyházak a szlov. Tiszáninnyi egyházkerület ungi egyházmegyéje kebelébe tartoznak s ennél fogva ezen egyházi hatóságoktól és utján kérhetik és várhatják sérelmeik orvoslását, általában az egyházi és politikai jogvédelmet: ennek megfelelően tehát *konkrét* igényeiket, sérelmeiket az esperesi hivatal utján terjesszék fel a Püspöki hivatalba további törvényes és alkotmányos eljárás céljából.

23. Olvastatott a pozsonyi Isk. Referátus Elnökségének a püspöki hivatalhoz intézett 4444/922. prez. számú átirata:

„Kérem a püspöki hivatalt, jelentse ide a hivatalos álláspontot, melyet a két cseh-szlovák himnuszunk a templomban való éneklésére nézve elfoglal, esetleg milyen egyházi, egyházközségi és egyházmegyei ünnepélyeken tartaná az egyházi főhatóság megengedhetőnek a nemzeti himnuszoknak a templomban való éneklését.”

Református egyházunknak elvi álláspontja, — a melyhez mindezekig következetesen hű maradt — hogy templomi istentiszteletek alkalmával csupán olyan egyházi énekek énekelhetők, melyek kizáróan istentiszteleti célokat szolgálnak s az Egyetemes Zsinat által ilyenekül elfogadtattak Nemzeti himnuszoknak, ha azok nem *imádság*-szerűek, vagy épen politikai vonatkozásúak: egyházunk hitelvi felfogása szerint istentiszteletünkben, a „Soli Deo Gloria” álláspontján, nincs helyök s így azok templomaikban nem énekelhetők.

24. Olvastatott a pozsonyi Isk. Referátus vezetőjének a Püspöki Hivatalhoz Rimaszombatba küldött közvetkeső 24500/I/ai 1922. számú átirata:

„Mivel Bácsmeghy Károly ref. elemi iskolai tanító Györkén, az ide beterveztett személyi adatok szerint nem cseh szlovák állampolgár s ennek alapján az érvényben levő törvények szerint köztisztviselést nem viselhet, kérem, hogy nevezett az iskolai szolgálatból azonnal bocsáttassék el és felhívom az iskolaszéket, hogy erre az állásra pályázatot írjon ki.

Együttal intézkedem, hogy összes állami illetményei 1922 aug. 31-ig fizetessenek ki s az illetmények további kifizetése

ezzel a nappal, további igények nélkül a szolgálati viszonyból kifolyólag, beszüntetessék.

Kérem, hogy az iskolaszék sürgősen figyelmeztessék, hogy a megválasztandó tanító csak abban az esetben számíthat államszegélyre, ha a szlovák nyelvet tökéletesen bírja, mivel Györke lakosságának többsége szlovák.

Egyidejűleg kérem az illetékes állami tanfelügyelőt, hogy nevezettet a tanítástól tiltsa el.

Egyházkerületi közgyűlés az átiratot leteszi a Györkei egyház presbiteriumához a tényleges viszonyoknak megfelelő adatokat magában foglaló jelentés megkészítése és az esperesi hivatal útján a püspöki hivatalba leendő felterjesztése végett.

25. Beterjeszti Pósa Lajos egyházkerületi iskolaügyi előadó következő jelentését:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Azok a sérelmek, melyekben az új államalakulás óta bőséges része volt ref. anyaszentegyházunknak, különösen és hatványozott mértékben az iskola-ügy terén nehezültek ref. Sionunkra. Törvényeinket, egyházalkotmányunkat, s ezzel együtt iskolai autonómiánkat — igaz, nem függesztették ugyan fel, mint evang. testvéreinkét, de én nem ismerek egyházi törvénykönyvünken egyetlen, iskolai önkormányzatunk jogait biztosító olyan §-t, amely egyben vagy másban sérelmet ne szenvedett volna a lefolyt 3 1/2 év alatt, csupán azok az intézkedései maradtak érintetlenül törvénykönyvünknek, melyek kötelességet rónak reánk. Iskoláinkat illetőleg egyenesen odáig jutottunk, hogy ezen a téren jóformán csakis kötelességeink vannak, de jogaink legfeljebb elméletben léteznek. Mert az tán csak nem iskolai autonómia, hogy iskolákat építhetünk, a tantermeket tisztán tartjuk, taneszközökkel felszereljük, fűtőanyagról gondoskodunk? Pedig több jogunk alig van. Tanítóinkkal az állam közegei rendelkeznek. A tanterv, a Tananyag nem a mi szellemi gyermekeink többé. Ám nem célokom nekem, hogy iskola ügyünk ezerféle közismert sérelmeit felsoroljam, hiszen mindezekkel a sajtó nap-nap után kimerítő részletességgel foglalkozik. Én csak rá akartam pár szóval mutatni arra a lesújtó helyzetre, melyet az egyházmegegyék tanügyi jelentései elénk tárnak.

Főt. Egyh. Ker. ! „A református egyház iskolái... mindenestől az egyház testéhez tartoznak és az egyházi hatóságok alatt állanak” — mondja

az E. T. I. t.-c. 3. §-a. Ennek ellenében az állami közegek úgy kezelik iskoláinkat, mint tulajdon sajátjukat.

Itt van a tanterv; itt vannak a tankönyvek. A VI. t.-c. 12. és 13. §§-ai úgy tantervet, mint a tankönyveket az egyházkerületek kizárólagos hatáskörébe utasítják. Ennek ellenében összes iskoláink az állam által szerkesztett és kiadott tankönyveket kötelesek használni. Olyan könyveket, melyekről a tárgyilagosságot kimutatta, hogy alantas színvonaluknál fogva csak arra alkalmasak, hogy népiskoláinknak a múltban elért szellemi színvonalát, s ennek folyamánként református népünk kulturfokát idővel alászállítsák.

A VI. t. c. 2. §-a kimondja, hogy református egyházunk minden nevelési és oktatási intézetnél a tanítási nyelv kizárólag a magyar. Ennek dacára a f.-zempléni egyházmegyében 1918. óta a tót nyelven való tanítás bevezetett a következő iskolákba: Alsómihályi, Lasztómer, Vásárhely, Bánócz és Tussa, tehát 5 iskolába; a tót nyelven való tanítás követeltetik ezeken a helyeken: Kolbása, Málcza, Morva, Szalók, Miglész, Izsép és Biste, tehát 7 iskolába. Vegyes nyelvű a tanítás Gálszécscen, ahol a tanfelügyelő engedélyezte a magyar gyermekeknek magyar nyelven való tanítását, de 9 — többé kevésbé tótul tudó gyermeket — külön volt kénytelen a tanító tót nyelven tanítani.

Az abauj-tornai e.-megyében tót nyelvűnek minősített 11 iskola. Hogy melyek azok, az e.-megyei jelentés nem mondja meg. Ugyancsak Abauj-tornában „van olyan követelődzés is, — így szól a jelentés — mely a vallás oktatásnak szlovák nyelven való végzését kívánja,” ami azonban — mondja tovább a jelentés — az erre hivatottak szlovák nyelvi ismeretének hiányán is megtörik.

Ungban be van vezetve a tót tannyelv: Nagyszeretva, Pályin, Lucska, Solymos, Magasvér, F.-Röcse, Sárosmező, Bező, Jenke, Zahar, Kereszt, Ungpinkóc iskoláiba, vagyis 12 iskolába. — Megjegyzi az ungi jelentés, hogy a tót vidéken csak 6 helyen van a tanítói állás rendes tanítóval betöltve; ezek közül is 2 evang. vallású. A pályázati hirdetések eredménytelenek maradnak; aminek oka az, hogy tótul tudó református tanítóink nincsenek.

Ugyanez a helyzet F.-Zemplénben is, ahol 28 tanítói állás van s csak 13 helyen működött rendes, 8 helyen pedig ideiglenes tanító, míg 7 iskolában egyáltalában nem volt tanítás.

Az abauj-tornai egyházmegyében 4 lutheránus tanító volt alkalmazásban, ugyancsak a tót nyelv kényszere miatt, ezek oktatták a kálvinista gyermekeket ref. vallástudományra is. Az eredmény elképzelhető.

Abauj-tornában, F.-Zemplénben és Ungban 14 helyen szünetelt a tanítás a tót tannyelv követelése, s az ebből eredő tanítóhiány miatt. Tehát az államkormány inkább eltűri azt, hogy több száz gyermek iskolázatlanul

maradjon, s azoknak a lelkét benőjje a gyom, a dudva, mintsem hogy megengedje a magyarul beszélő gyermekeknek magyar nyelven való oktatását! S mindezt a kultúra és demokrácia nagyobb dicsőségére!

Gömörben, mivel itt a vármegye déli részén lakó 25,000 kálvinista magyarság összefüggő, tömör egységet alkot, s nyelvi szigetek egyáltalában nincsenek: a tót tanítási nyelv még nem kívántatott egy felekezeti iskolánknál sem, de hetenként 3 órán, mint tantárgyat, a tót nyelvet itt is tanítani kell.

Főt. E. Ker. ! Önként kínálkozik az alkalom, hogy egy-két ecsetvonással párhuzamot vonjak iskoláink régebbi és mostani külső képe között, annyival inkább, mivel 1918 óta ez az én igénytelen jelentésem az első, mely tanügyi viszonyainkkal foglalkozik.

Az államalakulás előtt volt:

1. Az abauji régi egyházmegyében	—	67 iskola	81 tanítói állással;
2. A tornai régi egyházmegyében	—	22 „	24 „ „
3. A.-Zemplénben	—	79 „	79 „ „
4. F.-Zemplénben	—	28 „	28 „ „
5. Gömörben	—	66 „	72 „ „
6. Ungban	—	36 „	36 „ „
Összesen:		298 „	320 „ „

Ezek közül Magyarországon maradt:

1. Abaujából	—	51 iskola	63 tanítói állással;
2. Tornából	—	12 „	13 „ „
3. Gömörből	—	11 „	11 „ „
4. A.-Zemplénből	—	63 „	63 „ „
Összesen:		137 iskola	150 tanerővel

Az új állam területére esett tehát:

1. Abaujban	—	16 iskola	18 tanítói állással
2. Tornából	—	10 „	11 „ „
3. F.-Zemplénben	—	28 „	28 „ „
4. Gömörben	—	55 „	61 „ „
5. Ungban	—	36 „	36 „ „
6. A.-Zemplénben	—	16 „	16 „ „
Összesen:		161 iskola	170 tanítói állással;

Ámde az államalakulás után az abauji egyházmegyéből 1 iskola (a bistei) a f.-zempléni egyházmegyéhez, — Tornából pedig 2 iskola (a szil-

licei és a szádvarborsai) Gömörhöz csatoltatott át. F.-Zemplénben 1 iskola (a kisazari) tankötelesek hiányában megszűnt, — ezek folytán az iskolák száma jelenben így alakul:

1. Az abauj-tornai egyházmegyében van	23 iskola	25 tanerővel;
2. F.-Zemplénben	—	28 „
3. Gömörben	—	64 „
4. Ungban	—	36 „
5. A.-Zemplénben	—	16 „
Összesen:	160 „	169 „

Mindennapi tanköteles volt az 5 egyházmegyében	—	10366
Ebből: saját iskolánkba járt	—	7413
Más vallású iskolába	—	101
Közs. és állami isk.	—	2415
Középiskolába	—	64
Összesen iskolába járt	—	9993
Nem járt	—	373

Százalékos kimutatással az egyes egyházmegyékben *iskolába járt*: 1. Abauj-Tornában a tankötelesek 97%-a, 2. F.-Zemplénben 96·5, 3. Gömörben 98·6, 4. Ungban 95·2, 5. A.-Zemplénben 93·5 *Nem járt*: 1. Abauj-Tornában 3, 2. F.-Zemplénben 3·5, 3. Gömörben 1·4, 4. Ungban 4·8, 5. A.-Zemplénben 6·5%. Legkedvezőbb tehát a helyzet Gömörben, leggyengébb A.-Zemplénben.

Ismétlő tankötelesek száma (Abauj és A.-Zemplén kivételével) 2669, Ebből saját iskolánkba járt 2423, Polgári iskolába 23, Iparos iskolába 1, Gimnáziumba 16, összesen: 2463. Nem járt 206. Abauj-Torna és A.-Zemplén csupán a tankötelezeket mutatja ki, amaz 614, az utóbbi 436 létszámmal, de az iskolába járókat Abauj-Torna elhallgatja, A.-Zemplénben pedig az ismétlő iskolát egyáltalában nem látogatták a növendékek.

Az ismétlő iskolákat illető százalékos kimutatás ez: 1. F.-Zemplénben járt ism, iskolába 91·5%, nem járt 8·5%. 2. Gömörben 99%, nem járt 1%. 3. Ungban 87%, nem járt 13%.

Más vallású járt hozzánk: Abaujban 224, Gömörben 619, Ungban 178, A.-Zemplénben 175, összesen: 1196. F.-Zemplén nem adott kimutatást.

A működő tanerők száma: 155; és pedig rendes: 135, ideiglenes 20. Nincs betöltve a tanítói állás Abauj-Tornában 5, — F.-Zemplénben 7, — Ungban 2, — A.-Zemplénben 1 helyen, — Gömörben minden állás be van töltve.

1. F.-Zemplénben VI. osztályú iskola volt 8, V. osztályú 6, IV. osztályú 4, III. osztályú 3, összesen 21. 2. Gömörben VI. osztályú is-

kola volt 47. V. osztályu 9, IV. osztályu 1, összesen 57. 3. Ungban VI. osztály iskola volt 17, V. osztályu 10, IV. osztályu 3, III. osztályu 3, I. osztályu 1, összesen 34. Abauj-Tornáról és A.-Zemplénről nincs kimutatás.

Hogy Ungban és F.-Zemplénben 3, sőt 1 osztályu iskolák is vannak, oka a tót nyelv kiméretlen erőszakolása. A tanítók képtelenek megbirkózni a roppant nehézségekkel, főképp ott, hol a gyermekek előbb tót szót is alig hallottak, vagy ahol a tanítók maguk se birják e nyelvet.

Az abauj tornai jelentés, mint autonomiánkba ütköző tényt említi, hogy *Kovács Dániel* restei tanítót a tanfelügyelőség a tanítástól önkényüleg eltiltotta azzal a megokolással, hogy nem csehszlovák illetőségű állampolgár és más helyen sem enged számára szolgálat vállalást.

Ugyancsak Abauj-Tornából hangzik a panasz, hogy az állami iskolák közül egyedül Szepsiben van ref. vallásu tanító; a többi helyeken az állammal kötött régi szerződések dacára sem nyert ref. vallásu tanító alkalmazást. Az iskolai felszentelések és könyvtárak több helyen nagyon siralmas állapotban vannak, amennyiben a megszálló cseh katonák azokat elpusztították.

És midőn a szomorú akkorddal végzem jelentésemet, tisztelettel betejesztem indítványaimat, amint következik:

1. Miután a statisztikai űrlapok és iskolalátogatási jegyzőkönyvek teljesen kifogytak, méltóztassék azok előállítása iránt intézkedni.

2. Annak hangsúlyozásával, hogy ref. egyházunk az állam legfőbb felügyeleti jogát (jus supremæ inspectionis) összes vonatkozásaiban, tehát iskola ügyben is, készséggel elismeri, — keresse meg egyházkerületünk a Cultus Ministeriumot, hogy iskolai autonomiánk az E. T. I. t.-c. 3 §-a alapján, az államhatalom közegei részéről, minden vonalon tiszteletben tartassék. E végből

a) Egyházkerületünknek az iskolai tankönyvek szerkesztése és kiadására vonatkozó, törvényben biztosított joga (E. T. VI. t.-c. 13. §.) teljes épségben meghagyassék, — fenntartván az államhatalom részére a jus approbationis.

b) Fejezze ki egyházkerületünk tiltakozását a Cultus Minister előtt az abauji tanfelügyelőség azon intézkedése ellen, amely szerint *Kovács Dániel* restei tanítót a tanítástól önkényüleg eltiltotta, — egyszemind felkérendő a Minister, hogy alkalmazott községeit hasonló eljárástól a jövőben szigoruan tiltsa el. Aki bönös, ám állitassék bíróság elé, de a tanító, hivatali állásától, csakis illetékes egyházi bírósága által, fegyelmi uton legyen megfosztható.

c) Az iskola tanítási nyelvének meghatározási joga, a helyi iskolaszék, s annak meghallgatása után egyházkerületünk kizárólagos hatáskörében hagyassék meg. S amennyiben valamely iskolaszék a szlovák tan nyelv bevezetése mellett dönt, de szlovákul tudó ref. tanító a pályázati

hirdetés után nem jelentkeznek: éppen a népnevelés fontos érdekeire való tekintettel, egy bizonyos átmeneti időre, magyar anyanyelvű tanító is alkalmazható legyen, a szlovák nyelv elsajátításának kötelezettsége mellett. Hogy ekként elkerülhető legyen az iskola bezárásának meg nem mérhető erkölcsi kárral járó veszélye.

d) Az állami iskolákhoz való tanítói kinevezéseknél, amennyiben a kinevezendő tanító vallására vonatkozólag, egyházunknak az állammal megkötött régi szerződése van: a szerződés joghatálya az államhatalom jelenleg birlalói részéről mindenkor elismertessék.

Jelentésem mellett mély tisztelettel vagyok Nemesradnótban, 1922. szeptember 5-én.

A főt. Egyházkerületi Közgyűlésnek alázas szolgája

Pósa Lajos eker. tanügyi előadó.

Egyházkerületi közgyűlés a jelentést tudomásul veszi; a jelentés végén előterjesztett előadói javaslatokat elfogadja és ennek megfelelőleg:

1. az 1 pont alatti javaslatban kívánt nyomtatványok előállítására vonatkozó előmunkálatok megkésztetésével Réz László egyházkerületi főjegyzőt megbizsa;

2. a 2. pont alatti javaslatokat, mint egyházkerületünk határozatát, megfelelő intézkedés céljából az Egyetemes Konventre betejeszti.

26. Az *abauj tornai* egyházmegye 1922. évi augusztus hó 8-iki közgyűléséből jelenti, hogy a hivatalos *iskolai térkép* a zsadányi járás területén levő iskoláinkat, amelyek keletkezésük legrégibb idejétől kezdve magyar anyanyelvűek voltak, kivétel nélkül, — a kassai járás területén is réhányat, szlovák nyelvűeknek tüntet fel: ezt egyrészt a több évszázados gyakorlattal, más részt a kisebbségi szerződésben foglalt rendelkezésekkel ellentétben állónak és így sérelemnek tekinti s annak helyesbitése és orvoslása iránt a Főtiszt. egyházkerületet megkeresi.

Egyházkerületi közgyűlésünk az abauj-tornai egyházmegye felterjesztését helyeslőleg tudomásul veszi, a benne előterjesztett állami intézkedést a maga részéről is sérelmesnek tekinti és e sérelmünket orvoslás végett a szlovenszkói Egyetemes Konventhez felterjeszti.

27. Az alsózempléni egyházmegye 1922 évi július hó 18-iki közgyűléséből jelenti, hogy esperese, *Keresztury József betöltötte lelkészi működése 25 évét*, mely idő alatt egyháza érdekében soha nem lankadó hévvel fáradozott, első munkása volt minden igaz ügynek s mint az alsózempléni egyházmegye esperese apostoli lélekkel, szilárd, biztos kézzel vezeti egyházmegyéje hajóját a tátongó örvények és szakadékok között s osztatlan bizalmát és szeretetét bírja az egyházmegye közönségének.

Egyházkerületi közgyűlésünk örvendetes tudomásul veszi az alsózempléni egyházmegye jelentését s egyben a maga részéről is meleg szeretettel üdvözli Keresztury József esperest negyedszázados lelkészi működésének betöltése alkalmából s kéri további működésére Isten segédelmét és áldását.

28. Az alsózempléni egyházmegye ugyanazon közgyűléséből jelenti, hogy *Hazay Béla* volt perbenyiki *lelkész özvegye* az esperesi intézkedéseknek állandóan ellene szegül, a lelkészi lakást ismételt felhívásra sem hagyja el, sőt az esperesi törvényes intézkedések ellen a zempléni zsupánnál keresett és talált törvényellenes támogatást és ezek miatt az egyházmegyei közgyűlés elhatározta, hogy — ha özv. Hazay Béláné az esperes törvényes rendelkezéseinek vagy az egyházi törvények intézkedéseinek ellenszegül, nyugdíjának megvonását fogja javaslatba hozni.

Egyházkerületi közgyűlés az özvegy lelkésznek magatartását helyteleníti: azonban özvegyi nyugdíjának elvonását csak birói ítélet alapján eszközölheti; — ha az özvegy ellenszegülése által a perbenyiki egyháznak kárt okoz, a károkat az egyházmegye közigazgatási bíróság útján állapítsa meg és hajtassa be az egyház javára.

29. Az alsózempléni egyházmegye ugyanazon közgyűléséből, mint sérelmeket előterjeszti, hogy *zempléni zsupán ref. egyházunk ügyeibe* önkényesen s törvényellenesen *beavatkozik* s a törvénytelenesre hajló elemek támogatásával az államra nézve is kívánatos egyházi jórend fennállását folytonosan kétségessé teszi. Így Kiskövesden az esperesnek tett ígérete ellenére

a lelkészfizetés hátrálékának behajtásától az alárendelt közigazgatási tisztviselőt eltiltotta, a lelkészi hátrálékokból önkényes levonásokat eszközölt, az esperest, a lelkészt és az egyháztagokat a politikai közigazgatási hatóság előtt való egyezkedésre akarja kényszeríteni, holott ez ügynek elbirálása s rendezése ref. egyházi törvényeink értelmében az egyházi bíróságok jogkörébe tartozik. Szomotoron a lelkész hátrálékos fizetésének behajtását szintén megakadályozta, — Perbenyiken, ahol az elhunyt lelkész özvegyének a lelkészi lakást már el kellett volna hagynia, az özvegy részére a lelkészi lakban való lakhatást továbbra is engedélyezte s ez által az egyházközség új lelkészét állásának elfoglalásában gátolja.

Egyházkerületi közgyűlés sajnálattal értesül az alsózempléni egyházmegye jelentéséből a zempléni zsupánnak egyházaink ügyeibe való törvényellenes és önkényes beavatkozásairól, melyeket autonomiánk sérelmének minősít: ennél fogva felterjeszti — megfelelő orvoslás kieszközlése céljából — az Egyetemes Konventhez.

30. Az alsózempléni egyházmegye felterjeszti a *szomotor-bodrogvécsei* egyház több rendbeli s egyházhatósági jóváhagyást igénylő *ügyét* engedélyezés, illetve jóváhagyás végett.

A szomotor-bodrogvécsei egyház ugyanis azzal a kérelemmel járult az alsózempléni egyházmegye 1922. évi július 18-iki közgyűlése elé, hogy hagyja jóvá a nevezett egyház presbyteriumának és egyházközségi közgyűlésének ama határozatát, amely szerint a szomotori egyház Klobusiczky-alapjához tartozó, mintegy három és fél m. holdat kitevő szántóföldet, amely az egyházközségnek amugy is csekély jövedelmet hoz, eladja. Kérésük indokolására felhozzák, hogy az egyház a hívek csekély száma és szegénysege miatt a lakhatatlan állapotban levő egyházi épületek kijavítási költségeit más uton előteremteni nem tudja s hogy sem a hagyományozó végrendelete, sem a telekkönyv a földek eladására vonatkozólag semmiféle korlátozást nem tartalmaz.

Az egyházmegyei közgyűlés a szomotor—bodrogvécsei egyház beadványát azzal adta vissza, hogy az eladásra vonatkozó névszerinti szavazást feltüntető presbitériumi és egyházközségi közgyűlési határozatokat sürgősen terjessze be az esperesi hivatalhoz; egyúttal figyelmezteti az egyházat, hogy az egyházi épületek rendbehozatalára nézve az lenne a legcélszerűbb, ha az

egyház az iskolát a községnek adná át, a lelkészi lakot pedig az egyháznak a vasuti állomás közelében levő telkére telepítené át s az ott építendő lelkészi lakás költségeit a rendkívül alkalmatlan helyen fekvő jelenlegi lelkészi s esetleg tanítói belsőségek eladási árából fedezné, amely esetben a Klobusiczky-féle földek eladására, ami ellen nagyon is alapos kifogás emelhető, nem volna szüksége.

Az egyház betérjesztette úgy a presbiteri, mint az egyházközségi közgyűlésnek a névszerinti szavazást magában foglaló jegyzőkönyvét s elhatározta az iskola községesítését is; azonban a lelkész laknak a vasuti állomás közelében levő egyházi telken való építésétől ez idő szerint eláll.

Egyházkerületi közgyűlés az *egész ügyet* visszateszi az alsózempléni egyházmegye útján a szomotor — bodrogvécsei egyházhoz — azon felhívással, hogy az elavult egyházi épületek jókarba hozatalának módosításairól s megvalósításáról más módon gondoskodjék; mert a Klobusiczky-féle földek eladása ellen az egyházmegyének is aggályai vannak, a lelkész-lakásnak pedig a vasuti állomás közelében, az egyház tulajdonát képező telken való felépítésétől, maga az egyház tekint el ez idő szerint; — végül mert az egyházmegyének azon tanácsa, hogy az egyház iskoláját adja fel, illetve községesítse, azért nem helyeselhető, mert felekezeti iskoláinknak akár az államnak, akár a községnek való átadása, épen a jelen viszonyok között, veszedelmet jelentő kísérlet, de nem fejlődést biztosító megoldás.

31. A *felsőzempléni* egyházmegye az 1922-ik évi augusztus hó 10-én tartott közgyűléséből jelenti, hogy az egyházmegyei közigazgatási *költségelőirányzatuk* 3871 korona hiányt tüntet fel, amely körülmény — az egyházmegyei pénztárnok jelentése szerint — abban leli magyarázatát, hogy a múltban állandóan folyósított közigazgatási államsegély az egyházmegye részére mindez ideig nem érkezett meg: felkéri ennélfogva az egyházkerületi közgyűlést, hogy méltóztassék ez ügyre nézve megnyugtató felvilágosítást adni és a felsőzempléni egyházmegyét a közigazgatási államsegélyből méltányos arányban részesíteni.

Egyházmegyei közgyűlés értesíti a felsőzempléni egyházmegyét, hogy a közigazgatási államsegélyt az

Egyetemes Konvent folyó évi májusi gyűlésében osztotta fel s a megállapított államsegélyből ez idő szerint csupán az esperesi tiszteletdíjakra telt, amely összegek kiutaltak és szétküldettek s remélhetőleg a jövő évi államsegélyből az egyházmegyék más irányú közigazgatási szükségletei is fedezhetők lesznek.

32. A felsőzempléni egyházmegye a *kisazari tanítói belsőség* eladása tárgyában kelt adásvételi szerződést jóváhagyó határozatával egyházkerületre felterjeszti.

Egyházkerületi közgyűlés az adásvételi szerződést jóváhagyja s záradékosan azzal küldi le a felterjesztő egyházmegye Espereséhez, hogy arra a szabályszerű záradékot szintén vezesse rá.

33. A gömöri egyházmegye 1922 évi augusztus hó 8-iki közgyűléséből pártolólággal terjeszti fel *Süteo Istvánnak* a rimaszombati reformatus egyház főgondnokának, a rimaszombati egyház javára örök alapítványként adományozott s a rimaszombati egyház által elfogadott és záradékolt, ingatlan javakról szóló *alapító levelét* négy példányban, megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlés az alapító levelet megmegerősíti és záradékolja, az alapítványt tevőnek a maga részéről is memos alapítványáért elismerését és köszönetét nyilvánítja.

34. A *gömöri* egyházmegye ugyanazon közgyűléséből panaszos jelentést tesz arról, hogy Teleky Miklós pelsőczi, — Nagy József alsófalusi és László Zoltán hubói *tanítók*, a szlovénországi teljhatalmu Miniszter rendelete alapján, az állami iskolai hatóságok által — *állampolgárságuk* el nem ismerése címen — állásukból elbocsátottaknak jelentettek ki, a fentartó testületeknek pedig köteleességük tétel helyüknek záros határidő alatt új cseh-szlovák állampolgársággal bíró tanítókkal való betöltése, — és kéri a közgyűlés e sérelmek orvoslását az egyházkerülettől.

Egyházkerületi közgyűlés e sérelmes esetekről a püspöki jelentésből is sajnálattal értesült: mivel azonban a püspöki hivatal ez ügyben felterjesztéssel élt a teljhatalmu Miniszterhez, amelyre még válasz nem érkezett, ez ügyekben ez idő szerint újabb intézkedést nem tart szükségesnek.

35. A gömöri egyházmegye ugyanazon közgyűléséből jelenti, hogy a *járásí főszolgabírák olyan rendeletet bocsátottak ki*, hogy a lelkészek kötelesek az 1895. év előtti anyakönyvekből a kivonatokat — polgári használatra — az államnyelvén kiállítani és kiadni. Sőt volt olyan is e rendeletek között, amely a további anyakönyvvezetést is az állam nyelvén rendeli vezetni.

„A püspöki jelentés is megemlékezik e sérelemről a következőképen: „Az meg egyenesen törvénybe ütköző és okmányhamisításra biztató rendelet, mely az anyakönyvi kivonatokat, az 1895-ik év előtti időből is, szlovák nyelven kívánja kiállítani s a mai anyakönyveket is ilyen nyelven rendeli vezetni. Az anyakönyv államilag hiteles okmánytár, azt tehát csak azon a nyelven lehet másolni is, amelyen az eredeti bejegyzések történtek. A hiteles fordítás a közjegyzők dolga és nem a lelkészeké“.

Egyházkerületi közgyűlés a gömöri egyházmegye jelentésében foglaltakra nézve, a püspöki jelentés itt idézett részében kifejezésre juttatott *elvet* teszi magáévá és az e szerint való eljárásra utasítja a lelkészeket.

36. A gömöri egyházmegye ugyanazon közgyűléséből pártólólág terjeszti fel a *gömöri tanítói egyesület választmányának* azon *kérelmét*, hogy a református tanítók fizetés és nyugdíj-ügye törvényhozás útján rendeztessék és a mostani segélyek törvényileg véglegesíttessenek és hogy a nostrifikációs vizsga letételének kötelezettsége alól ne csak a 30, hanem a 20 éven felüli szolgálattal bíró tanítók is felmentessenek.

Egyházkerületi közgyűlés — mivel Püspök ur, jelentése szerint, a gömöri tanítóság e kérelmét, már a gömöri egyházmegye tavaszi közgyűlésén személyesen átvette és azt illetékes helyre felterjesztette — a kérést tárgyalannak tekinti.

37. Ungi egyházmegye *Komiáthy István* nagygejóczi lelkész azon *indítványát*, hogy jogügyi bizottság szerveztessék, hozzájáruló határozatával felterjeszti.

Egyházkerületi közgyűlés indítványozó lelkész indítványát azon indokból, hogy egy ilyen bizottság

alakítása s működésben tartása sok személyi és anyagi akadályba ütközik, azonfelül alig akadna olyan egyén, aki a kerületre vagy egész egyetemes egyházunkra háruló ebbeli felelőséget magára vállalná — mellőzi;

de hogy az indítványban említett cél legalább a lehetőség szerint elérhető legyen, felkéri Főtisztelendő püspök urat, hogy az állami törvényeket és kormányrendeleteket közlő „Hivatalos Lapot“ a püspöki hivatal részére rendelje meg s az egyházi vonatkozású intézkedéseket mihez tartás végett az egyes Espere-ekkel megfelelő módon közölje.

38. Ungi egyházmegye a *vajáni egyház új adókulcs* megállapítási ügyét jóváhagyó s az ennek alapján történt adó-kivetést megerősítő határozatával felterjeszti.

Egyházkerületi közgyűlés a vajáni egyház azon intézkedését, hogy a tanítói proventus fizetése tekintetében új adókulcsot léptetett életbe, az E. T. III t-c. 8. §-nak második bekezdése alapján jóváhagyja;

ellenben az egyházmegyének azon intézkedését, melyszerint a vajáni egyház adó-kivetését megerősítette, megsemmisíti;

mert a renitói fizetés rendes adó, a rendes adók kivetése pedig sem egyházmegyei, sem egyházkerületi jóváhagyást vagy megerősítést nem igényel.

39. Az ungi egyházmegye a *gálócsi egyházi erdő* $\frac{2}{3}$ részén lévő *fa eladási ügyét* hozzájáruló határozatával felterjeszti.

Egyházkerületi közgyűlés a kérdéses eladáshoz a maga részéről azzal, hogy az eladás csak nyilvános árverésen eszközölhető, szintén hozzájárul.

40. Ungi egyházmegye a *botfalvai* ref. leányegyház tulajdonát képező *belingatlan és felülépítményeinek eladása* tárgyában 1922 január hó 9-én kiállított adásvételi szerződést jóváhagyó határozatával s özv. Kovács Mihályné botfalvai lakos kérelmével és fellebezésével felterjeszti.

Egyházkerületi közgyűlés a felterjesztett adásvételi szerződéstől a jóváhagyást megtagadja, azt jogér-

vénytelennek kimondja s az iratok visszaküldése mellett utasítja az ungi egyházmegyét az 1921. május 19-én kelt előző adásvételi szerződés tekintetében 1921. évi október 7-én kelt jóváhagyást megtagadó határozatában kimondott azon feltétel betartására, hogy a kérdésben levő ingatlanság csak nyilvános árverésen és csakis református vallásu egyénnek adható el.

A jóváhagyás megtagadandó s a jogügylet érvénytelennek volt kimondandó,

mert a botfalvai ref. egyház közönsége ugy 1911. mint 1921. évben is ugy intézkedett, hogy az ingatlanság csak nyilvános árverésen s csakis református vallásu egyénnek adható el,

következésként 1921 december 17-én az egyházi közgyűlés nem mondhatta ki Nagy Imrét vevőnek, jóllehet ez az 1600 kor. vételárát már 2400 koronával megtoldotta, minthogy így is vétett az ungi egyházmegyének 1921. évi október 7-én hozott határozata ellen s önmagával szemben sem volt következetes ;

de az ungi egyházmegye sem volt következetes akkor, amikor e tárgyú előző határozatától eltérően az újabb keletű adásvételi szerződést Nagy Imre vevő javára csak azért, mert ez az előző vételárát már 2400 koronával megtoldotta — jóváhagyta, hiszen ha a nagyobb ajánlatot vette irányadónak, akkor tartozott volna özv. Kovács Mihályné botfalvai lakos ajánlatát figyelembe venni, akinek időközben meghalt férje még 1921. május 24-én 4000 korona vételárát ajánlott s annak biztosítására ugyanakkor 1600 koronát lefizetett, később pedig, vagyis 1922. január hó 1-én özv. Kovács Mihályné, mint vevő jelentkezett s már 8000 koronát, felebbezésében pedig 9000 koronát ajánlott fel vételárban, tehát még egyszer annyit, mint Nagy Imre.

41. A folyó évben összeülő zsinatra a Konvent által elkészített zsinatpresbiteri kormányzati elvünknek s az ősi gyakorlatnak megfelelően véleményezés végett az egyházmegyékre letett zsinati előmunkálatokra az egyházmegyék beterjesztették észrevételeiket és véleményes javaslataikat. Helyesnek ismerik el a Konventnek azt az álláspontját, hogy meglevő törvényein-

ken csak annyi változtatást kíván tenni, amennyit az új államalakulás s az ezzel járó rendkívüli viszonyok és körülmények megkövetelnek (loyális módosítások) s amennyit a tizenöt éves gyakorlatban tapasztalt hiányok és hézagok kiküszöbölése megkíván (ujítások). Ehez képest teszik meg az egyes törvénycikkekre vonatkozó észrevételeiket és módosításaikat. (Az egyházmegyei észrevételek e nyomt. jegyzőkönyvben nem közöltetnek ; azok felterjesztettek — az egyházkerületi megállapodásokkal együtt — az Egyetemes Konventre. Papi főjegyző.)

Egyházkerületi közgyűlésünk az egyházmegyék véleményével megegyezőleg a zsinati előmunkálatokat általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

Az új államalakulás s ezzel járó rendkívüli viszonyok és körülmények által parancsolt, nemkülönben meglevő törvénykönyvünknek a tizenöt éves gyakorlatban tapasztalt hiányainak és hézagainak kiküszöbölése céljából ugy a zsinati előmunkálatokban, mint az egyházmegyék véleményes javaslataiban felvett, valamint jelen közgyűlésünkön elhangzott észrevételekre és módosításokra közgyűlésünk törvénycikkenként — minden egyes törvénycikkre külön-külön hozza meg a határozatokat.

42. Az egyházkerületi *számvizsgáló-bizottság* bemutatja a Rimaszombában 1922. évi február hó 21-ik napján az egyházkerületi pénztárnok 1920. november 20-tól 1921. december 31-ig terjedő *zárszámadásainak megvizsgálása s az 1922. évi költségelőirányzat megállapítása* céljából tartott ülésről felvett következő jegyzőkönyvét s ehez becsatolt számadást :

Jegyzőkönyv

mely felvétellett Rimaszombatban, 1922. évi február hó 21-ik napján a szlovenszkói tiszáninneri református egyházkerület számvizsgáló bizottsági gyűlésében.

Jelenvoltak : Lukács Géza egyházkerületi főgondnok mint elnök, Czinke István püspök, Buzy Márton esperes, Simon Mihály lelkész egyházkerületi pénztárnok és Dr. Kovács László egyházkerületi ügyész, a bizottság jegyzője.

1. Egyházkerületi főgondnok, mint a bizottság elnöke a megjelenteket üdvözlőlvén, a számvizsgáló bizottsági ülést megnyitja s felkéri Simon Mihály számadó kerületi pénztárnokot, hogy számadását terjessze a bizottság elé

2. Simon Mihály számadó pénztárnok előterjeszti a következő számadást az egyházkerületi közigazgatási pénztár 1920 nov. 20-tól 1921 dec. hó 31-ig terjedő állapotáról:

I. Bevétel	27,873 kor. 10 fill.
II. Kiadás	15,504 kor. 60 fill.
Pénztári maradvány:	12,368 kor. 50 fill.
I. Vagyon	86,732 kor. 63 fill.
II. Teher	15,657 kor. 87 fill.
Tiszta vagyon:	71,074 kor. 76 fill.

mely eredmények a számadási könyvek és okmányok alapján történt részletes összehasonlítás után helyeseknek s minden tekintetben igazoltnak találtak a bizottság által s a bizottság a számadásokat ily értelemben záradékolja s pénztárnoknak a felmentvény megadását a szokásos fenntartással véleményezi.

3. Az egyházkerületi számvizsgáló bizottság az egyházkerületi közgyűlés által az 1922-ik évi egyházkerületi költségvetés elkészítésére is utasítván, a bizottság tárgyalta és elfogadás végett előterjeszti a mellékelt költségvetést, mely:

Szükségleti részében	84,670 kor. 58 fill.
Bevételi részében	90,120 kor. — fill.
Költségvetési maradvány:	5,450 kor, 58 fill.

A költségvetés tárgyalásával kapcsolatban a számvizsgáló bizottság felhívja a figyelmét a kerületi gyűlésnek a közigazgatási államsegélynek a két kerület közötti jelenlegi felosztási kulcsára, melyet a számvizsgáló bizottság a tényleges viszonyokkal összeegyeztethetőnek nem tart.

Kéri a számvizsgáló bizottság a felosztási aránykulcsnak olyatén megállapítását, mely a tiszáninneri egyházkerület 5 egyházmegyéjének adminisztrációs költségei, szemben a dunáninneri kerület 2 egyházmegyéje adminisztrációs költségeivel, megfelelőbb fedezetet nyernének. Javasolja a bizottság, hogy az 1921. évre kiutalt államsegély az 1921. évre tényleg visszamenőleg az 1921-iki költségvetés szerint felhasználtassék.

4. Tekintettel arra, hogy az 1921-ik évi számadásban pénztárnok a nyugdíj-pénztári adatokat befoglalni volt kénytelen, noha ez a közigazgatási pénztártól teljesen elkülönítve kezelendő, elrendeli azért a számvizsgáló bizottság, hogy az 1922-ik évtől a nyugdíjpénztári számadás a közigazgatási pénztártól teljesen elkülönítve kezelendő s az e célra szükséges törzs és egyéb segédkönyvek beszerzésére pénztárnokot felhatalmazza.

Felolvastván, aláíratott. — Kmf.

Czinke István püspök. Lukács Géza eker. főgondnok. Dr. Kovács László biz. jegyző. Buzi Márton biz. tag. Simon Mihály eker. pénztárnok.

1. Közgyűlés Simon Mihály egyházkerületi pénztárosnak a bemutatott számadás terhe alól az abban foglalt tételekre nézve a felmentést a szokásos fenntartással megadja, egyben elrendeli, hogy 1922 január 1-től kezdődőleg a nyugdíjpénztári számadás a közigazgatási pénztártól teljesen elkülönítve kezeltesék.

2. Az 1922 évi költségelirányzatok, melyről a számvizsgáló-bizottság csak ennyit jelent: szükségleti részében 84670 K 58 f., bevételi részében 90120 K, költségvetési maradvány 5450 K 58 f., de magát a költségeket nem mutatja be, utólagosan, az 1922. évi számadással kapcsolatban veszi majd érdemleges elbírálás alá.

3. A számvizsgáló-bizottságnak azon javaslatát, hogy az 1921. évre kiutalt államsegély az 1922. évi költségvetés szerint tényleg az 1921. évre visszamenőleg használtassék fel, az előbbi pontban a költségvetésre fentartott utólagos elbírálattal mellett elfogadja.

4. A kezdet nehézségeivel küzdő Simon Mihály egyházkerületi pénztárnoknak az egyházkerületi pénztár megszervezése és vezetése körül kifejtett lelkiismeretes és buzgó munkálkodásáért köszönetét nyilvánítja.

43. Ugyanezen *számvizsgáló-bizottság* felhívja az egyházkerületi közgyűlés figyelmét arra, hogy a közigazgatási államsegélynek a két egyházkerület közötti jelenlegi *felosztási kulcsa* a tényleges viszonyokkal össze nem egyeztethető s kéri a felosztási arány-kulcsnak olyatén megállapítását, melyet a Tiszáninneri egyházkerület öt egyházmegyéjének adminisztrációs költségei a Dunáninneri kerület két egyházmegyéjének adminisztrációs költségeivel szemben megfelelőbb fedezetet nyernének.

Közgyűlés a közigazgatási célokra adott vagy adandó államsegély jelenlegi felosztási kulcsát erőszakoltnak, az államsegély céljával s így továbbmenőleg a tényleges viszonyokkal összeegyeztethetőnek nem tartja, ezért teljes tisztelettel intézi felterjesztését a főt. Konventhez, hogy a jelenlegi felosztási kulcs megváltoztatásával a közigazgatási államsegély céljának megfelelőbb felosztási kulcs megállapításáról s már a folyó 1922. évi államsegélyek szétosztásánál is ennek alkalmazásáról gondoskodják.

44. Az egyházkerületi számvizsgáló-bizottság jelentésével kapcsolatban olvastatott *Simon Mihály* egyházkerületi pénztárnoknak a főt. Püspök urhoz 65/922. szám alatt intézett *jelentése*, mely szerint egyházkerületünk anyagi helyzetét megnyugtatónak még most sem lehet mondani. Oka ennek egyfelől az, hogy az állam által adott segély (közigazgatási: 187,545 K, özvegyek és árvák részére: 64,280 K) az egyházkerület szükségleteihez mérten szembetűnően csekély. másfelől az, hogy az egyházmegyék sem felelnek meg pontosan kötelezettségeiknek. A közigazgatási pénztár követelése az öt egyházmegyétől közalapi járulék címen 1727,99 K; agentia címen 8317,68 K, összesen 10,045 K 67 fillér. Nem csekély összeget képvisel a tűzkárbiztosítási jövedelem-hátrálék s a reformáció emlékűnapi perselypénz. A nyugdíjintézeti pénztár követelése az öt egyházmegyétől 40,876 K 48 f S minthogy a számvizsgáló-bizottság a számadások alkalmával nem gondolt arra, hogy a hátrálékokat szorgalmazza, a főt. Püspök urat kéri fel olyan intézkedések megtételére, hogy

1-ször; a pénztárakat illető hátrálékok még ez év folyamán befizetessenek;

2-szor: utasítsanak az egyházmegyei pénztárnokok, hogy év végével tételenként részletezett számadást küldjenek ugy a befizetésekről, mint a fenmaradó hátrálékokról, nemkülönben jelentsék be egyházkerületi pénztárnoknak mindazokat a változásokat is, amelyek akár a közalapi járulékoknak, akár a nyugdíjintézeti évi járandóságoknak a kivetésénél előfordulnak.

Közgyűlés elrendeli a hátrálékok pontos számbavételét. E célból az esperesi hivataloknak meghagyja, hogy az egyházmegyei pénztárnokoktól, a közalapi és nyugdíjintézeti pénzkezelőktől pontos és részletes kimutatást kérjenek az 1922. január 1-ig esedékes évi járulékokról s arról, hogy azokból mennyi fizettetett be s mennyi maradt hátrálékban. A hátrálékoknak a folyó év végéig való befizetéséről gondoskodjanak.

Ami pedig a folyó évi közalapi, nyugdíjintézeti s egyéb járulékokat és követeléseket illeti, ezeknek kivetésére és befizetésére, ugyszintén a befizetések és hátrálékok nyilvántartására vonatkozólag a jó rend érdekében ugy az egyházmegyék, mint az egyházkerületi pénztár a fennálló határozatok és szabályrendeletek pontos betartására utasíttatnak.

45. Ugyanezen bizottság jelentésével kapcsolatban olvastatott a Magyarországi Egyetemes Konvent Elnökségének 1681/1922. sz. alatt püspöki hivatalunkhoz küldött megkeresése arról, hogy a hollandsegélyek maradványaképp Dr Révész Kálmán püspök ur által kezelt, de az Ó 614/1922. számú s a Magyar Konvent Elnökségéhez küldött jelentése szerint a mi püspökünk rendelkezése alá bocsátott 13500 m. koronáról a segélyben részesített özvegyek nyugtáinak a Magyar Konventi elnökséghez való mielőbbi beküldésével számoljon el. Ezzel kapcsolatban Püspök ur bemutatia Dr Révész Kálmán püspök folyó évi márc. 22-én kelt s hozzá intézett levelét, melynek értelme szerint az Egyetemes Konvent 1908 (talán 1918?) június 28-án a hollandsegélyből az egyházkerületbeli lelkész-özvegyek részére 275 K, az árvák részére 75 K rendkívüli segélyt utalt ki. A kiutalt összegből 13,150 K a szlovenszkói özvegyeket és árvákat illette. Minthogy pedig ez az összeg sokáig nem volt átutalható, a lebonyolítást aként eszközölte, hogy a 13,150 koronát befizette a miskolci egyházkerületi pénztárba, minek ellenében a mellékelt nyugta szerint a szlovenszkói egyházak egy részének töke-segélytartozása befizetettnek tekintetik. Tehát a kérdés további része ugy volna megoldandó, hogy azokból az egyházakból, amelyek helyett ebből a pénzből az 1% annuitás kifizettetett, ez az összeg beszedendő s nyugta ellenében a kebelbeli lelkész-özvegyek és árvák részére segélyképen kifizetendő.

Közgyűlés felhivja az esperesi hivatalok után a töke-segélylyel tartozó egyházakat hátrálékos annuitásainak befizetésére s folyó év végéig egyházkerületi pénztárunkba való beküldésére. Az egyházkerületi elnökség felhatalmazatik arra, hogy a miskolci kerületi pénztárral évről-évre elszámoljon, az elszámolásból esetleg fenmaradó összeget további rendelkezésig egyházkerületi pénztárunkban külön lapon kezeltesse.

46. Az egyes egyházmegyék a következő *tisztviselői, lelkészi és tanítói választásokat* jejelentették be:

a) Az abauj-tornai egyházmegyében Gyarmathy Béla volt sajókereszturi segédlelkész körtvélyes-almási rendes lelkésszé választott.

b) Az alsózempléni egyházmegyében Jákó István és Jákó Istvánné Királyhelmece, Tóth Endre Leleszre rendes tanítókká választottak:

c) A felsőzempléni egyházmegyében Petróczy Pál (ág. h. ev.) volt márkusházai tanító vásárhelyi-, Dóka Károly volt negyedi h. kántor nagytoronyai rendes tanítókká választottak.

d) A gömöri egyházmegyében Tornallyay Zoltán tornaljai földbirtokos, volt egyhm. tanácsbíró egyhm. gondnokká-, Réz László rozsnyói lelkész volt egyhm. főjegyző tanácsbíróvá, Dr. Kathona László rozsnyói ügyvéd, egyhm. ügyész és Dr. Király Kálmán tornaljai ügyvéd tanácsbíróvá választottak és az 1922. évi augusztus 8-iki egyházmegyei közgyűlés hivatalaikba ünnepiesen beiktatta.

e) Az ungi egyházmegyében Dr. báji Patay Cyörgy földbirtokos volt egyhm. tanácsbíró egyhm. gondnokká választottak és az 1922. évi szept. 7-iki egyhm. közgyűlés hivatalába iktatta, továbbá Györke Endre volt korláthelmeci lelkész tisztaágteleki-, Varga József mokcsakerézi h. lelkész kistráti rendes lelkészekké választottak; végül Szakál Elek volt nagyráskai tanító szirénfalvai-, Szekeres István volt szirénfalvai vaskóczi-, Kiss Jenő eddigi ideiglenes ungyarádi rendes tanítókká választottak.

Egyházkerületi közgyűlésünk e választásokat tudomásul veszi, a megválasztottakat állásaikban szívesen üdvözli s rájuk és munkálkodásaikra Isten áldását kéri.

47. Az egyes egyházmegyék a következő *dijleveleket* terjesztették fel megerősítés végett:

Abaujtonából a körtvélyes-almási lélkészi díjlevél 3 és egy régi példányban.

Felsőzemplénből a vásárhelyi tanítói és a nagytoronyai tanítói díjlevél 3—3 és egy-egy régi példányban.

Ungból a kistráti lelkészi díjlevél 4 példányban.

Egyházkerületi közgyűlésünk a körtvélyes-almási lelkészi díjleveleket megerősíti, egy példányát az egyházkerületi irattárban elhelyezi, a többi pedig az illetékes esperesi hivatalhoz hasonló eljárás és intézkedés céljából visszaküldi.

A kistráti lelkészi-, a vásárhelyi és nagytoronyai tanítói díjlevél nem erősíthető meg, mert az egyházmegyei jóváhagyó végzés nincs a díjlevelekre rávezetve. A hiányok pótlása végett az ungi és felsőzempléni egyházmegyék esperesi hivatalaihoz visszaküldetnek.

48. Olvastatott a rimaszombati egyesült protestáns reál-gimnázium Igazgatójának következő jelentése:

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

A rimaszombati egy. prot. főgim.-ról szóló jelentésemet a következőkben van szerencsém röviden összefoglalni.

A beírások csak a mai nappal zárultak le, azok eredményétől csak általános képet tudok adni. A beírásokra kitűzött 4 nap alatt összesen 425 tanuló vétetett fel, még pedig a magyar osztályokba 307, a szlovák párhuzamos osztályokba 118 tanuló. Osztályok szerint: magyar gimnázium I. osztályába 58, a II-ba 51, a III-ba 56, a IV-be 33, az V-be 25, a VI-ba 21, a VII-be 29, a VIII. osztályba 32. A szlovák osztályok közül az I-ba 52, a II-ba 39, a III-ba 17, a IV-ba 12. *Felekezetek szerint* a tanulók száma a következőleg oszlik meg: ref. vallású 72, ág. hitv. ev. 80, róm. kath. 101, g. kath. 1, izr. 53. A szlovák osztályokba ref. 1, ág. hitv. ev. 83, róm. kath. 25, g. kath. —, izr. 10, baptista 1. A magyar osztályokba beírt 307 tanuló közül 13 kért a magántanulásra engedélyt, a szlovák osztályok 118 tanulója között 1 magántanuló van.

A magyar osztályok tanulóinak száma a múlt évhez képest 91-el csökkent. A létszámban beállott ezt a csökkenést csak annak a körülménynek lehet betudni, hogy a tandíjak és fenntartási járulékok annyira magasak, hogy a szülők — különösen a vidékiek — inkább az ingyenes állami magyar tannyelvű iskolákba iratják be gyermekeiket. E mellett bizonyít az a tény, hogy míg nálunk az I. osztályba alig iratkozott be 50 rendes tanuló, addig a szomszédos losonci áll. gimn.-ból a tömegesen jelentkezett tanulók egy részét hely szűke miatt visszautasították. A mennyire örvendetes az eddigi tulzsufaltságnak ez a megszűnése a tanítás intenzitásának szempontjából, annyira aggasztó az iskola jövőjének szempontjából. Iskolánk jövedelmeit illetőleg csaknem kizárólag a tandíjakra és fenntartási járulékokra van ráutalva, mert az állam, dacára a sokszor megismételt ígéreteinek, alig járul többel hozzá az iskola fenntartásához, mint a szerződésbe kikötött 40.000 K. államsegélyvel. A mérhetlenül megnövekedett dologi és személyi kiadásokat tisztán a tandíjakból kell fedeznünk és éppen ezért érinti iskolánkat annyira érzékenyen a tanulók számának apadása.

Iskolánk belső erejét teljesen leköti az a küzdelem, amelyet az állammal folytatunk az államosítás kérdésében. Tudvalevő, hogy az állam a felekezeti iskolákat mind átakarja venni, de a százados tradíciókra visszatérintő prot. iskolák a lehetőség szerint ellenállanak az államosítás: törekvéseknek. Az állam egyelőre nem él hatalmi eszközeivel, hanem úgy látszik, arra az álláspontra helyezkedik, hogy megengedi a felekezeti iskolák

fenntartását, ha azok a magok erejéből képesek fennállani. Erre pedig a hágyományos prot. szegénységgel küzdő iskolák a mai körülmények között, amikor az élet fokozottabb igényeket támaszt az egyénnel szemben, képtelenek. Ez a helyzet képe a mi iskolánknál is. *Iskolánk évi szükségletei*, ha a tanári fizetések alapjául az új cseh-szlovák fizetés-rendezési törvényt tekintjük — nem abban a formájában, amint az a tanári testületre a szolgálati évek alapján kiterjeszhető volna, hanem csak olyan keretek között, amint a fizetések az 1918 október havi szolgálati állapotnak megfelelőleg eddig tényleg folyósítottak — *kerekszámban 560.000 koronát tesznek ki, mely összegből 520.000 kor. esik a személyi, 40 000 kor. a dologi kiadásokra. Ezzel szemben az iskola jövedelmei reális számításal tandíjából és fenntartási járulékokból legfeljebb 150.000, egyéb jövedelmekből (kamatok, fölbbérek, testületi hozzájárulások stb.) 10.000, államszegélyből 45.000 összesen tehát 205.000 koronára tehető, vagyis több mint 350.000 kor. olyan hiány áll elő, amelyre fedezetet nem találunk. Az igazgató tanács a múlt tanévben ezt a hiányt oly módon igyekezett pótolni, hogy a felsőbb egyházi hatóságaink beleegyezésével 100.000 kor. kölcsönt vett fel az épületre és annak felszerelésére és a tanári testület fizetését az összfizetés egyharmadával csökkentette.*

Már ez az intézkedés is mélységes elkeseredést váltott ki a tanári testületből, amelynek egyes tagjai a havi 1200—1300 koronából nem voltak képesek családjaikat fenntartani. Még nagyobb aggodalommal tekint azonban a tanári testület a most megkezdett tanév elé, amikor a *kölcsönfelvételek minden lehetősége megszűnt* és az iskola kizárólag a saját jövedelmére van ráutalva. A mutakozó hiányt most is egyszerűen a tanári testületre áthárítani, az lehetetlenség, mert ez azt jelentené, hogy mindenki kivétel nélkül a koldusbotra jut. Az ismételt hangoztatott társadalmi akció sikere nagyon is kérdéses, könyöradományokból nem lehet intézményeket fenntartani és könyöradományokra nem lehet családi egzisztenciákat alapítani. Itt valami más, biztosabb alapot kell találni, olyan alapot, amelyre családok jövője építhető fel, mert különben olyan morális depressió áll be, amely magára az iskolára is végzetes lehet. Egy elkeseredett, éhhalálra küzdő, az állandó nyomor deprimáló hatása alatt álló testülettől nem lehet lelkes munkát elvárni. Egy ilyen testület szükségképpen demoralizálódik, olyan megélhetési források után nyúl, amelyek a tanári függetlenséggel nem egyeztethetők össze, lesúlyesztik az iskola színvonalát, lejárattja a tanári tekintélyt, eltévelyedik és végeredményben előkészíti az iskola bukását. Ebbe a kényszerhelyzetbe beleerőszakolni egy erkölcsileg intakt, szellemileg kiváló testületet nem szabad. De teljesen céltalan is. Ne felejtjük el, hogy a jövőben csak olyan tanárok alkalmazhatók a felekezeti iskolánknál is, akik oklevelüket valamely szlovenszói vagy csehországi egyetemen szerezték

meg, akik tehát kell, hogy bírják az állam nyelvét, mert másképpen az oklevelükhez nem juthatnak hozzá. Elképzelhető-e, hogy egy ilyen tanár, aki előtt nyitva állanak az összes szlovenszói középiskolák, mert a szlovenszói tanárhíny még sokáig fenn fog állni, eljőjön a mi iskolánkhöz, amelynél nincs fizetése, nincs előlépési lehetősége, nincs jövője? Rövid időn belül elő fog állni az a helyzet, amely már előállt más felekezeti iskolánknál (Késmárkon), ahol a fenntartó hatóság kénytelen volt más vallású tanárokat alkalmazni, akikről pedig tudja, hogy csak átmenetileg maradnak ott, mert pillanatnyilag más helyen nem nyertek alkalmazást. Hogy ilyen tanárok munkáján nincs áldás, az talán nem szorul bizonyításra.

De ha a jelen nyomoruságával meg is küzd a tanári testület, itt a másik aggodalmas kérdés: *mi lesz velünk munkaképtelenségünk esetén?* A felekezeti tanárok nyugdíjigénye a jelen körülmények között semmivel nincs biztosítva. Régebben a mi iskoláink alkalmazottjai a felekezeti nyugdíj- és gyámintézetnek voltak tagjai és mint olyanok a nyugdíj szempontjából teljesen egyforma elbírálás alá estek az állami tisztviselőkkel. Ámde ilyen intézményt a csehszlovák köztársaság nem ismer és jelenleg csak az állam jóindulatán mulik, hogy elismeri-e nyugdíjigényeinket, vagy sem? Es itt is az a legjobb eshetőség, hogy a tanár megkapja *a régi magyar fizetése után járó nyugdíjat*, vagyis évi 5—6000 koronát, ami az éhenhalástól sem menti meg.

Kötelességemnek tartottam mindezeket a Mélt. és Főtiszt. Egyházkerületi közgyűlés elé tárni, hogy rámutassak Szlovenszói egyetemen — az is csak felerészben — ref. középiskolája tanári testületének anyagi helyzetére és azokra a veszedelemekre, melyek ezt az iskolát a jövőben fenyegetik. Kérem a Mélt. és Főtiszt. Egyházkerületi közgyűlést, keresse és találja meg azokat az eszközöket, amelyek ezt az iskolát jelenlegi súlyos helyzetéből kiemelik. Találjon módot arra, hogy a *tanári testületet biztos megélhetéshez juttassa, — de találjon módot arra is, hogy az iskola dologi kiadásai fedezetet nyerjenek*. Évek óta nem történtek beszerzések és az iskola jelenlegi felszerelése olyan szegényes, hogy semmi arányban nincs az itt nyújtható szemléltető tanítás azzal a horribilis tandíjjal, amelyet tanításunk fejében a szülőktől követelünk. A városunk körül lezajlott 1919. évi harcok alatt a cseh katonaság iskolánkat teljesen elpusztította és mindez ideig nem történt semmi a károk helyrehozatalára. Ismételt és ismételt kértük a hivatalosan 121000 koronában megállapított károk megtérítését — legutóbb Czinke István püspök ur személyesen nyújtotta át ezt a kérvényünket Srobár miniszter urnak, *de a mai napig még csak választ sem kaptunk*.

Konkrét javaslatom pedig az iskola pénzügyi helyzetének szanálására a következő:

1. A prágai minisztertanács 1920 december havában határozatot

fenntartását, ha azok a magok erejéből képesek fennállani. Erre pedig a hágyományos prot. szegénységgel küzdő iskolák a mai körülmények között, amikor az élet fokozottabb igényeket támaszt az egyénnel szemben, képtelenek. Ez a helyzet képe a mi iskolánknál is. *Iskolánk évi szükségletei*, ha a tanári fizetések alapjául az új cseh-szlovák fizetés-rendezési törvényt tekintjük — nem abban a formájában, amint az a tanári testületre a szolgálati évek alapján kiterjeszhető volna, hanem csak olyan keretek között, amint a fizetések az 1918 október havi szolgálati állapotnak megfelelőleg eddig tényleg folyósítottak — *kerekszámában 560.000 koronát tesznek ki, mely összegből 520.000 kor. esik a személyi, 40 000 kor. a dologi kiadásokra. Ezzel szemben az iskola jövedelmei reális számításokkal tandíjából és fenntartási járulékokból legfeljebb 150.000, egyéb jövedelmekből (kamatok, földbérek, testületi hozzájárulások stb.) 10.000, államsegélyből 45.000 összesen tehát 205.000 koronára tehető, vagyis több mint 350.000 kor. olyan hiány áll elő, amelyre fedezetet nem találunk. Az igazgató tanács a múlt tanévben ezt a hiányt oly módon igyekezett pótolni, hogy a felsőbb egyházi hatóságaink beleegyezésével 100.000 kor. kölcsönt vett fel az épületre és annak felszerelésére és a tanári testület fizetését az összfizetés egyharmadával csökkentette.*

Már ez az intézkedés is mélységes elkeseredést váltott ki a tanári testületből, amelynek egyes tagjai a havi 1200—1300 koronából nem voltak képesek családjukat fenntartani. Még nagyobb aggodalommal tekint azonban a tanári testület a most megkezdett tanév elé, amikor a *kölcsönfelvételek minden lehetősége megszűnt* és az iskola kizárólag a saját jövedelmére van ráutalva. A mutatkozó hiányt most is egyszerűen a tanári testületre áthárítani, az lehetetlenség, mert ez azt jelentené, hogy mindenki kivétel nélkül a koldusbotra jut. Az ismételt hangoztatott társadalmi akció sikere nagyon is kérdéses, könyöradományokból nem lehet intézményeket fenntartani és könyöradományokra nem lehet családi egzisztenciákat alapítani. Itt valami más, biztosabb alapot kell találni, olyan alapot, amelyre családok jövője építhető fel, mert különben olyan morális depressió áll be, amely magára az iskolára is végzetes lehet. Egy elkeseredett, éhhalálal küzdő, az állandó nyomor deprimáló hatása alatt álló testülettől nem lehet lelkes munkát elvárni. Egy ilyen testület szükségképpen demoralizálódik, olyan megélhetési források után nyúl, amelyek a tanári függetlenséggel nem egyeztethetők össze, lesúlyesztja az iskola nivóját, lejárhatja a tanári tekintélyt, eltévelyedik és végeredményben előkészíti az iskola bukását. Ebbe a kényszerhelyzetbe beleerőszakolni egy erkölcsileg intakt, szellemileg kiváló testületet nem szabad. De teljesen céltalan is. Ne felejtjük el, hogy a jövőben csak olyan tanárok alkalmazhatók a felekezeti iskolánknál is, akik oklevelüket valamely szlovenszói vagy csehországi egyetemen szerezték

meg, akik tehát kell, hogy bírják az állam nyelvét, mert másképpen az oklevelükhez nem juthatnak hozzá. Elképzelhető-e, hogy egy ilyen tanár, aki előtt nyitva állanak az összes szlovenszói középiskolák, mert a szlovenszói tanárhíny még sokáig fenn fog állni, eljőjön a mi iskolánkhöz, amelynél nincs fizetése, nincs előlépési lehetősége, nincs jövője? Rövid időn belül elő fog állni az a helyzet, amely már előállt más felekezeti iskoláknál (Késmárkon), ahol a fenntartó hatóság kénytelen volt más vallású tanárokat alkalmazni, akikről pedig tudja, hogy csak átmenetileg maradnak ott, mert pillanatnyilag más helyen nem nyertek alkalmazást. Hogy ilyen tanárok munkáján nincs áldás, az talán nem szorul bizonyításra.

De ha a jelen nyomoruságával meg is küzd a tanári testület, itt a másik aggodalmas kérdés: *mi lesz velünk munkaképtelenségünk esetén?* A felekezeti tanárok nyugdíjigénye a jelen körülmények között semmivel nincs biztosítva. Régebben a mi iskoláink alkalmazottjai a felekezeti nyugdíj- és gyámintézetnek voltak tagjai és mint olyanok a nyugdíj szempontjából teljesen egyforma elbírálás alá estek az állami tisztviselőkkel. Ámde ilyen intézményt a csehszlovák köztársaság nem ismer és jelenleg csak az állam jóindulatán mulik, hogy elismeri-e nyugdíjigényeinket, vagy sem? Es itt is az a legjobb eshetőség, hogy a tanár megkapja *a régi magyar fizetése után járó nyugdíjat*, vagyis évi 5—6000 koronát, ami az éhenhalástól sem menti meg.

Kötelességemnek tartottam mindezeket a Mélt. és Főtiszt. Egyházkerületi közgyűlés elé tárni, hogy rámutassak Szlovenszko egyetlen — az is csak felerészben — ref. középiskolája tanári testületének anyagi helyzetére és azokra a veszedelmekre, melyek ezt az iskolát a jövőben fenyegetik. Kérem a Mélt. és Főtiszt. Egyházkerületi közgyűlést, keresse és találja meg azokat az eszközöket, amelyek ezt az iskolát jelenlegi súlyos helyzetéből kiemelik. Találjon módot arra, hogy a *tanári testületet biztos megélhetéshez juttassa, — de találjon módot arra is, hogy az iskola dologi kiadásai fedezetet nyerjenek*. Évek óta nem történtek beszerzések és az iskola jelenlegi felszerelése olyan szegényes, hogy semmi arányban nincs az itt nyújtható szemléltető tanítás azzal a horribilis tandíjjal, amelyet tanításunk fejében a szülőktől követelünk. A városunk körül lezajlott 1919. évi harcok alatt a cseh katonaság iskolánkat teljesen elpusztította és mindez ideig nem történt semmi a károk helyrehozatalára. Ismételt és ismételt kértük a hivatalosan 121000 koronában megállapított károk megtérítését — legutóbb Czinke István püspök ur személyesen nyújtotta át ezt a kérvényünket Srobár miniszter urnak, *de a mai napig még csak választ sem kaptunk*.

Konkrét javaslatom pedig az iskola pénzügyi helyzetének szanálására a következő:

1. A prágai minisztertanács 1920 december havában határozatot

hozott, amely szerint a felekezeti iskolák tanárai fizetésök tekintetében az állami alkalmazottakkal egy nivóra helyezendők olyképen, hogy fizetésök állami kiegészítéssel felemelendő. A minisztertanács ezen határozatát Srobár miniszter ur 1921 jnnuár 28-án 126495. szám alatt azzal az utasítással tette át a pozsonyi iskolai referátushoz, hogy az számítsa ki és folyósítsa a szükséges összegeket. A pozsonyi iskolai referátus azonban hónapokon át nem tett semmit. Csak e napokban érkezett le a leirat, amely azonban eltérőleg az eredeti határozattól, olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek a fizetékiegészítés elfogadása esetén az iskolának állami kezelésbe való átvételére engednek következtetni.

Kérem a Mélt. és Főtiszt. Egyházkerületi közgyűlést, tegyen sürgős és erélyes lépéseket a kormánytól olyan irányban, hogy e sokszor kilátásba helyezett, minisztertanácsi határozaton alapuló fizetékiegészítés a rimaszombati egy. prot. reálgimnázium tanárainak *minden kikötés nélkül* rögtön folyósíttassék, még pedig a minisztertanács intencióinak megfelelőleg visszamenőleg 1921 január 1-ig. Ebben az esetben ugyanis az iskola visszafizethetné a tanári fizetésekre eddig felvett kölcsönöket.

2. Tegyen lépéseket arra nézve, hogy a tanárok nyugdíjigénye minden kétséget kizáró formában megállapíttassék. A nyugdíj alapját képezze az állami fizetékiegészítéssel az állami tisztviselők nivójára emelendő mindenkori tanári fizetés.

3. Tegyen lépéseket arra nézve, hogy az iskolának az állammal szemben fennálló 121.000 korona kártérítési követelése minél előbb folyósíttassék, mert különben képtelen az iskola a tanuló ifjúságot a kor színvonalának és követelményeinek megfelelő oktatásban részesíteni.

Ha a Mélt. és Főtiszt. Egyházkerületi közgyűlés képes lesz mindezeket a követeléseket az állammal szemben érvényesíteni, akkor a rimaszombati egyesült prot. reálgimnáziumnak mint felekezeti iskolának jövője biztosítva van. Ha nem, akkor attól félek, hogy az államosítás elkerülhetetlen.

Kiváló tisztelettel

Loysch Ödön igazgató.

Egyházkerületi közgyűlésünk nagy figyelemmel, de nagy aggodalommal is hallgatta a rimaszombati egyesült prot. reálgimnázium Igazgatójának a folyó iskolai évi beiratások eredményéről és az iskola anyagi helyzetéről szóló kedvezőtlen jelentését s azt tudomásul veszi.

Egyidejűleg elfogadja közgyűlésünk a Igazgató három pontba foglalt javaslatát s ennek megfelelőleg felhívja az iskola Igazgatótanácsát, hogy:

1. Készítsen sürgősen oly felterjesztést a közok-

tatásügyi kormányhoz, melyben kéri egyházkerületünk a rimaszombati egyesült prot. reálgimnázium tanárai számára a többször kilátásba helyezett fizetékiegészítés minden kikötés nélkül rögtön való folyósítását, még pedig a minisztertanács intencióinak megfelelőleg visszamenőleg 1921 január 1-ig.

2. Készítsen feliratot a közoktatásügyi kormányhoz azon irányban, hogy a tanárok nyugdíj-igénye minden kétséget kizáró formában megállapíttassék; a nyugdíj egyenlő legyen az állami tanárok nyugdíjával.

3. Készítsen feliratot a közoktatásügyi kormányhoz az iránt, hogy az iskolának az állammal szemben fennálló 121.000 korona kártérítési követelése minél előbb folyósíttassék, nehogy az iskola az államtól perelni legyen kénytelen, ha az iskolát a kor színvonalán akarja fenntartani,

E felterjesztéseket tegye át az Igazgatótanács aláírás és megfelelő további eljárás céljából Egyházkerületünk Elnökségéhez, kiket közgyűlésünk különösen is felkér ez ügyben leendő hathatós eljárásra, hogy ez — a csak fele részben felekezeti iskolája, az egyenlőség és viszonyosság elvének megfelelőleg legalább fentartható legyen.

Végül párhuzamban az eddigi határozatokkal, kiküld közgyűlésünk, Lukács Géza főgondnok elnökléte alatt egy — Baksay Dezső dr, Kovács László dr és Tornallyay Zoltán tagokból álló — bizottságot abból a célból, hogy tegye a bizottság lehető tanulmány tárgyává az iskola anyagi helyzetét egyrészt abból a szempontból, hogy minő a jogi viszony a két tulajdonos felekezet között, illetve a felekezetek és az iskola között, — másrészt abból a szempontból, hogy nem lehetne-e az iskola költségvetésének szükségleti részét mérsékelni és ha igen, mennyivel évenként. Kéri közgyűlésünk a bizottságot, hogy terjeszsenek közgyűlésünkre munkálataikról véleményes jelentést.

49. Réz László rosznyói lelkész az iránt *kérvényez*, hogy az az 1000 korona missiói segély, a melyet díjlevele 4-dik pontja értelmében a rosznyói lelkésznek az egyházkerület közgazgatási pénztára fizetett, de a melyet 1919 április 1-jétől nem

kap, egyházkerületünk közigazgatási pénztárából részére visszamenőleg is folyósítsák.

Közgyűlés a kérelmet jogosnak és méltánylandónak is ismeri el, s felkéri Püspök urat arra, hogy a multa nézve keressen fedezetet ezen jogos igény mielőbbi kielégítésére, a jövőre nézve pedig gondoskodják arról, hogy közigazgatási pénztárunknak ez az állandó évi terhe a közigazgatási államsegély felosztásánál szintén fedezetet nyerjen.

50. Réz László rozsnyói lelkész, a kinek díjlevele B) pontja szerint kötelességei közé tartozik Rózsnyón s a rozsnyói missiói egyházhoz tartozó körben lakó ref. vallású növendékek vallásos oktatására való felügyelet, s addig, míg az egyetemes egyház a vallásoktatásról külön nem gondoskodik, a vallás oktatás is az ő kötelessége, jelenti, hogy magában Rózsnyón négy iskolában heti 13—16 órán átlag 140 gyermeket részesít hitoktatásban. A szórványokban (Dobsina, Sajóháza) azonban 1918 óta nincs rendszeres hitoktatás. Felhatalmazást kér arra, hogy a dobsinai evangélikus egyházzal léphessen a vallásoktatás tekintetében valaminő megegyezésre. Továbbá ismételtén felhívja a közgyűlést arra, hogy a rozsnyói vallásoktatás ügyét is rendezze, mert csekély vagy semmi a fizetés, túl nagy a teher, roskadozik alatta, kér segítő társat.

Közgyűlés a szórványokban levő hitoktatás ellátása céljából a dobsinai evangélikus egyházzal való egyezkedésre Réz László rozsnyói lelkésznek felhatalmazást ad azzal, hogy az esetleges egyezséget jóváhagyás végett közgyűlésünknek mutassa be.

A rozsnyói hitoktatás rendezésére nézve vélemény és javaslatételre az illetékes gömöri egyházmegyét kéri fel.

51. A lekenyei ref. tanítónak Főtiszteletű püspök urhoz intézett *kérvénye*, melyben az egyházkerülettől járó 200 kor. évi segélynek két évi hátrálékát kiutaltatni kéri.

Bár a kérdéses évi 200 kor. segélyt nem a szlovenszkói, de a magyarországi tiszáninneri egyházkerület kötelezte,

a szlovenszkói tiszáninneri egyházkerület közgyűlése a kérelem elől nem zárkózik el, hanem tekintettel arra, hogy ezen évi 200 kor. segély a folyamodó Molnár Jánosnak díjlevelileg biztosítva van s azt a cseh-szlovák állam a most nevezett tanító havi 600 k. járélékából levonja: a közoktatási kormányhoz felterjesztést intéz aziránt, hogy ezen évi 200 kor. segélyt kérvényezőnek az 1920/21 évtől kezdve utalja ki.

52. Beterjesztették a kebelbeli egyházmegyék — a gömöri egyházmegye kivételével — múlt évi egyházkerületi közgyűlésünk azon határozatára vonatkozó véleményes javaslatokat, amely a Lukács Géza főgondnok székfoglaló beszédjében a lelkészi fizetések korszerű rendezése tárgyában foglaltatott. A beterjesztett jelentések, illetve javaslatok az egyházkerületi határozat alapját képező indítvány nemes intencióit átértzik s ezért főgondnok urnak a nehéz anyagi gondokkal küzdő ref. papság érdekében tett s nagy megértésre valló kezdeményezését hálás köszönettel veszik tudomásul: az egyházkerületi határozat lényegére nézve azonban az egyházmegyék véleménye eltérő.

Egyházkerületi közgyűlés mindenekelőtt a gömöri egyházmegyét, esereje utján felhívja, hogy véleményes javaslatát küldje be a Püspöki Hivatalba s az eként együtt leendő egyházmegyei felterjesztéseket — mivel egyetemes egyházunk zsinattartás előtt van, a zsinatnak pedig úgy az egyetemes adózás, mint a lelkészi fizetésrendezés ügye egyik legfontosabb feladata kell hogy legyen — az egyházmegyék munkálatait, az Egyetemes Konvent utján, megfelelő felhasználás végett, a zsinat-előkészítő bizottság használatára bocsátja.

53. Ságghi Sándor bejei lelkész beterjesztett kérvényében előadja, hogy magyar állampolgársága fentartása iránt az optálást bejelentette családjával együtt, ezzel nyugdíjba menetele is aktuálissá lett s a jövő évi május hó 1-én nyugdíjba megy; érdeklődött Budapesten, hogy nyugdíja mily eljárással lesz elintézve. Budapestről azt a választ nyerte, hogy mivel egyházkerületünk és a régi egyetemes nyugdíjintézet közt nincs meg az elszámolás, maradjon továbbra is Szlovenszkón, ami anyagi tekintetben előnyösebb is volna rá nézve, mint kérvényében írja, azonban megvalósítani nem lehet, mert az optálást vissza-

vonni nem lehet. Ezek alapján azt kéri, hogy később, az elszámolás után, mint itteni nyugdíjas részesülhessen nyugdíjban, vagyis hogy mint magyarországi honos és lakos cseh-szlovák értékben kaphassa nyugdíját.

Egyházkerületi közgyűlés — mivel ez időszerint nem tudja, hogy a régi egyetemes nyugdíjintézet a szlovenszkói Egyetemes Konventtel fog-e elszámolni, vagy külön az itt alakult egyházkerületekkel, s azt még kevésbé tudja, hogy mily elvek alapján fog megtörténni az elszámolás s így egyáltalán lehető lesz-e az, hogy magyarországi honos és lakos cseh-szlovák értékben kapja nyugdíját — a kérést nem teljesíti.

54. Jelen közgyűlés jegyzőkönyvét

egyházkerületi közgyűlésünk kinyomatni rendeli — azzal a megszorítással, hogy a bíróság tárgyalásairól felvett jegyzőkönyvek csak kivonatosan nyomtattnak ki s a közgyűlés tárgyainak kinyomatására nézve az elnökség legjobb belátása szerint intézkedik; — a nyomtatott jegyzőkönyvek nyomdai ellátásának díját az egyházak megfizetni tartoznak.

55. A közgyűlést vendégül látó vajáni egyháznak és előjáróinak szives fáradozásaiért és áldozathozatalaikért

egyházkerületi közgyűlés elismerését és köszönetét fejezi ki és erről a vajáni egyházat jegyzőkönyvi kivonat útján értesíti.

56. A jegyzőkönyv hitelesítésével

egyházkerületi közgyűlés Elnökségét, Baksay Dezső dr tanácsbíró, Kovács László dr ügyész, Simon Mihály egyházmegyei kiküldöttet és Réz László papi főjegyzőt bizza meg.

Hitelesítették az összes pontok
Rimaszombatban, 1922. évi október hó 19-én.

Lukács Géza
főgondnok.
Simon Mihály

Czinke István
püspök,
Réz László
egyh. ker. főjegyző.

J e g y z e t t é k :

Réz László papi főjegyző: a lelkézszenetelés leírását, az 1—31., 33—36., 46., 47., 48., 52—56 pontokat.

Stépan László világi főjegyző; a 32., 37—40., 51 pontokat.

Pataky Pál papi aljegyző: 41—45., 49., 50 pontokat.

II. Birósági ügyek.

a) Időszaki tanács.

Elnök: Czinke István püspök, Lukács Géza főgondnok.

Rendes tagok: Buzi Márton gömöri esperes, Tornallyay Zoltán gömöri em. gondnok, Dr Baksay Dezső egyhker. tanácsbíró. *Póttagok:* Pósa Lajos, Hutka József e-ker. tanácsbírók.

b) A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerületi rendes bíróság 1922. szept. 11-én Vajánban hozott határozatainak

kivonatos jegyzéke.

Balla Zsigmond volt királyhalmeci ref. kántortanító hátrálékos fizetése tárgyában új ítélet hozatalra utasította az alsózempléni em. közig bíróságát.

Bátky Lajos kövecsesi tanító fegyelmi ügyében helyben hagyta a gömöri em. ítéletét, mellyel panaszlottat feddésre s a bírói eljárás költségeinek megfizetésére ítélte.

Bátfa—Palló társegyházak jogviszonyának szabályozása tárgyában helyben hagyta az ungi em. közig. bir. ítéletét.

Haraszty Károly bacskai ref. lelkész fegyelmi ügyét — miután a fellebbezés visszavétetett — napirendről levette.

Kálniczky János bezői lelkész számára zachari leányegyház által fizetendő díjak ügyében hozott ungi em. közig. bir. ítéletét helyben hagyta.

Kiskövesdi ref. egyház különválása tárgyában az alsózempléni em. közig. bir. ítéletét helyben hagyta.

Lábos Endre volt ágcsernyői ref. tanító fizetés ügyében helyben hagyta az alsózempléni em. közig. bir. elutasító ítéletét.

Máthé Miklós volt kisazari ref. lelkész fizetése tárgyában a felsőzempléni em. közig. bíróságának ítéletét megváltoztatva, kisazari egyházat a lelkészi járandóságnak díj levél szerint megfizetésére kötelezi.

Könyves Andorné miglészi volt ref. tanító neje járandóságai tárgyában a f.-zempléni em. közig. bir. ítéletét helyben hagyta.

Otrokocs, Oldalfala, Zsór leányegyházak lelkészválasztási joga ügyében gömöri em. közig. bir. ítéletének megváltoztatásával a bejei közös preszbyterium határozatát helyben hagyta.

Szabó Endre minaji ref. lelkész fegyelmi ügyben az ungi em. ítéletét megváltoztatja s lelkészt „viselt hivatalból azon helyről, minden javadalom nélkül való elmozdításra“ itéli, kötelezvéen őt 3881.52 kor. egyh. pénznek, 800 kor. katonai kártérítésnek, 220 kor. hagyomány, 100 kor. adománynak, 520 kor. eljárási költségnek, összesen; 5521.50 kor. megfizetésére.

Szállósi László rimasimonyii tanító fegyelmi ügyében a gömöri em. ítéletének anyagi részét megváltoztatván panaszlottat 300 kor. pénzbüntetésre ítélte s állásába visszahelyezte.

Szaplonczay Gábor és társai nagygejőczi lakosok templomi székper ügyében helybenhagyta az ungi em. bíróság elutasító ítéletét.

Zsarnó és Tornaujfalu ref. egyházak közötti vitás iskolai kérdésben helyben hagyta az abaujtonai em. közig. bir. ítéletét, mely szerint Tornaujfalut az iskolai hozzájárulás megfizetésére kötelezi.

Tartalomjegyzék.

I. Közgyűlési ügyek.

Első nap: szeptember 10.

A lelkézszenelési istentisztelet

Második nap: szeptember 11.

1. A közgyűlés fohással veszi kezdetét.
2. Főgondnok a közgyűlést megnyitja.
3. A közgyűlés megalakulása.
4. Szavazatbontó bizottság jelentése a vil. főjegyzői állásra beadott szavazatok felbontásáról.
5. Lelkézszenelés jegyzőkönyvbe vétele.
6. Püspöki jelentés
7. Elnöklő Püspök határozati javaslati.
8. Egyházkerületi gyűlések számának s idejének megállapítása.
9. Péter Mihály, Oláh Péter és Hutka József tanácsbírák eskütétele.
10. Bernáth Zoltán, Becske Bálint, Molnár József dr viselt tisztségokról való lemondása; Tornallyay Zoltán és dr báji Patay György emi. gondnokokká történt választásának bejelentése; a megürült állásokra való szavazások elrendelése.
11. Egyházak igazoló jelentései az 1921 évi egyh. ker. gyűlés 6 sz. felhívására.
12. Egyházak igazoló jelentései az 1921 évi egyh. ker. gyűlés 10 sz. felhívására.
13. A vallásoktatási és kántori szolgálatra képesítő vizsgáló bizottság működéséről szóló egyházkerületi szabályrendelet.
14. Bizottsági jelentés a 13. pontban jelzett szabályrendelet megbi-rálásáról.
15. Bírósági ülés idejének megállapítása és kitűzése.
16. Felterjesztés az Egyetemes Konventhez a szlovák kálvinista kérdés rendezése tárgyában.
17. A szlovák nyelvű énekes könyv és vallásoktatási kézikönyv kiadása és annak tárgyában bizottság kiküldése.

18. Felhívás esperesekhez a tűzkár elleni biztosítási díjak befizetése tárgyában.
19. Felterjesztés Egyetemes Konventhez a katonák lelki gondozása tárgyában.
20. A II-ik lelkészképző bizottság jelentése
21. Komjáthy Gábor felebbezése az Egyházker. 1921 évi okt. 30–31-iki gyűlésének 22. sz. határozata tárgyában.
22. Nagy Sándor kisdobronyi lelkész felirata Püspök urhoz.
23. Pozsonyi Iskolai Referátus átirata a két cseh-szlovák himnusz tárgyában.
24. Pozsonyi Iskolai Referátus átirata a győrkei tanító ügyében.
25. Egyházkerületi tanügyi előadó jelentése.
26. Az abaujtonai egyházmegye jelentése iskolai sérelmekről.
27. Az alsózempléni egyházmegye jelentése Keresztury József esperes 25 éves lelkészi működésének betöltéséről.
28. Ugyanazon egyházmegye jelentése özv. Hazay Béláné ellenszégüléseiről.
29. Ugyanazon egyházmegye jelentése a zempléni zsupán sérelmes intézkedéseiről és eljárásairól.
30. Ugyanazon egyházmegye felterjesztése a szomotor-bodrogvécsei egyház több rendbeli kérelmének engedélyezése s jóváhagyása tárgyában.
31. A felsőzempléni egyházmegye felterjesztése a közig. államsegély tárgyában.
32. Ugyanazon egyházmegye felterjesztése a kisazari tanítói belsőség eladása tárgyában.
33. A gömöri egyházmegye felterjeszti Sütő István rimaszombati főgondnok alapító levelét megerősítés végett.
34. Ugyanazon egyházmegye jelentése Teleky M., Nagy J., Lábás Zoltán tanítók ügyében.
35. Ugyanazon egyházmegye jelentése a főszolgabíróknak anyakönyvi ügyekben kiadott sérelmes rendeletei tárgyában.
36. Ugyanazon egyházmegye felterjesztése a tanítói egyesület választmányának kérelme tárgyában.
37. Ungi egyházmegye felterjesztése Komjáthy István nagygejőczyi lelkész indítványa (jogügyi bizottság szervezése) tárgyában.
38. Ugyanazon egyházmegye felterjeszti a vajáni egyház új adókulcs megállapítását jóváhagyás végett.
39. Ugyanazon egyházmegye felterjesztése a gálócsi egyház felfeladása tárgyában.
40. Ugyanazon egyházmegye felterjesztése a botfalvai leányegyház ingatlan eladása és ugyanezen ügyben özv. Kovács Mihályné felebbezése tárgyában.

41. Egyházmegyék véleményei a zsinati törvénytervezetéről.
42. Egyházkerületi számvizsgáló bizottság jelentése.
43. Ugyanazon bizottság vélemény a közig. államsegélynek a két egyházkerület között való jelenlegi felosztási kulcsáról.
44. Simon Mihály egyh. ker. pénztárnok jelentése.
45. A holland segély ügye.
46. Az egyházmegyék jelentései a tisztviselői, lelkész és tanítói választásokról.
47. Az egyházmegyék felterjesztik a díjleveleket megerősítés végett.
48. A rimaszombati egyesült prot. reálgymnázium igazgatójának jelentése.
49. Réz László kérvénye missiói segélye tárgyában.
50. Réz László kérelme a rozsnói vall. oktatás rendezése ügyében.
51. Lekenyei tanító kérvénye 200 koronás segélye tárgyában.
52. Egyházmegyék véleményes javaslata a lelkészi fizetések korszerű rendezése tárgyában hozott 1921 évi egyh. ker. gyűlés felhívására.
53. Sági Sándor bejei lelkész kérvénye nyugdíjügye tárgyában.
54. A közgyűlés jegyzőkönyvének kinyomtatása
55. Jegyzőkönyvi elismerés és köszönet a vendéglátó vajáni egyház előjáróságának.
56. A jegyzőkönyv hitelesítése.

Betűsoros tárgymutató.

— A közgyűlés tárgyaitól. —

Abaujtonai esperes 47.	Dunáninineni püspöki hiv. 7e.
Adorján Győző 5.	Egyed Béla 5.
Alsózempléni egyházmegye 28, 30.	Egyetemes Konvent 7c, 16, 19, 25, 26, 29, 41, 43, 52.
Árvay András 14.	Egyh. ker. bíróság tagjai 15.
Bécsmeghy Károly 24.	Esperesek 18, 44, 45,
Bakcsi Gyula 5.	Eszenyi presb. 4, 22.
Baksay Dezső dr 48, 56.	Felsőzempléni egyházm. 31, 32.
Becske Bálint 10.	Felsőzempléni esperes 47.
Berecz Antal 5.	Főgondnok 7f. 20, 48, 56.
Beregi em. esperesi hivatal 7e.	Gálócsi egyház 12, 39.
Bernáth Zoltán 10.	Gercselyi presb. 4.
Bezői presb. 4.	Gömöri egyházm. 34, 35, 36, 50, 52.
Bodnár Lajos 5.	Gönczy Gábor 13.
Botfalvai leányegyh. 40.	Gyarmathy Béla 46.
Bőszörményi Dezső 14.	Györke Endre 5, 46.
Csongori egyh. 22.	Győrkei egyház 24.
Dóka Károly 46.	

Hutka József 9, 17.
Homonnai egyház 11, 12.
Idrányi Barna esperes 7d, 13.
Isaák Imre 7, első nap leírása, 5.
Jákób István és neje 46.
Juhász Imre 5.
Kathona László dr 46.
Kása Ferdinánd 5.
Keleti ág. h. ev. püspöki hiv. 7a.
Keresztury József esperes 27.
Király Kálmán dr 46.
Király Péter 5
Kisazari egyház 32.
Kisdobronyi egyház 22.
Kisgejőczi egyház 22.
Kiss Jenő 14, 46.
Kiskövezsdi presb. 4, 11.
Komjáthy Gábor 21.
Korláthelmecezi egyház 22
Kovács Bertalan 5.
Kovács Mihályné özv. 40.
Kovács László dr. 48, 56.
Kőműves Sándor 5.
Könyves István 5, 37.
Lekenyei tanító 51.
Lelkészi főjegyző 13, 25, 46, 54, 56.
Marossy Mihály 14.
Máramaros—ugocsai egyhm. esp.
hiv. 7e.
Minai egyház 12, 22.
Mokcsa presb. 4.
Molnár József dr 10.
Nagydobronyi egyház 22.
Nagygejőczi egyház 12, 22.
Nagy Imre 40
Nagykövesdi presb. 4.
Nagyráskai egyház 11.
Nagy Sándor 22.
Nagy Sándor g 5.
Oláh Péter 9.
Onody Géza 14,
Ölschläger Engelbert 14.

Ölschläger Imre 14.
Összes egyházak 10, 13, 18, 54.
Összes lelkészek 7b. 35.
Összes tanítók 7b.
Patay György dr 46.
Péter Mihály 9, 17.
Petróczy Pál 14, 46.
Polner András Géza 14.
Püspök 6, 7f. 8, 17, 20, 23, 25,
37, 48, 49, 51, 56.
Réz László 49, 50.
Rimaszombati reál gim. Ig. taná-
csa 48.
Rozgonyi Sándor 5.
Sághi Sándor 53.
Simon Mihály 42, 44, 56.
Stépan László vil. főg. 4.
Süteő István 33.
Szakál Elek 46.
Szakal István 17.
Szalócai egyh. 4, 12, 22.
Számvizsgáló biz. (egyh. ker.) 42.
Szilágyi László 5.
Szomotori egyh. 30.
Szondi István 5.
Szlovák nyelvű gyülek. lelkészei 17.
Tiszaásványi egyh. 22.
Tiszaágteleki egyh. 22.
Tornallyay Zoltán 10, 46, 48.
Tóth Endre 46.
Tóth Lajos 5.
Ungi egyházmegye 37, 38, 40.
Ungi esperes 47.
Ungvári egyház 12, 22.
Vajáni egyház 38, 55.
Varga József 5, 46.
Varga Lajos 5.
Vass Ádám 11.
Vámoslucskai egyház 11, 12.
Veres Károly 5.
Virág Béla 5
Vitkay Bertalan 5.